



# نگاهی به شاخص های تحصیل و آموزش در ایران



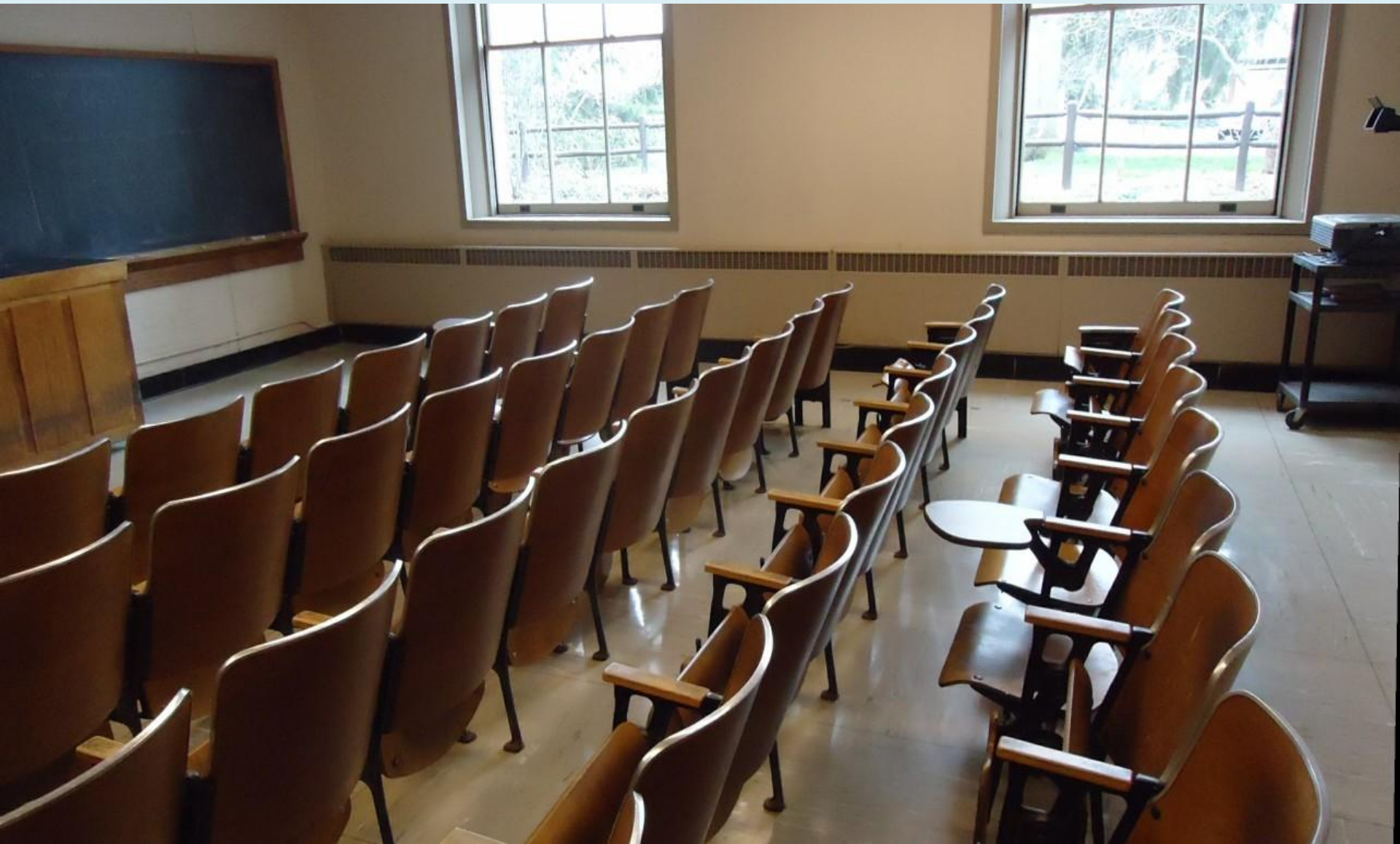
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران  
معاونت بررسی های اقتصادی  
آذر ۱۳۹۶



# فهرست مطالب

- هزینه‌های بخش دولتی در حوزه تحصیل و آموزش
- بهای خدمات تحصیل
- هزینه‌های تحصیل خانوارها
- روند تعداد دانش آموزان و مدارس
- روند تعداد و ترکیب دانشجویان
- وضعیت بازار کار از حیث نیروی کار با سواد
- جمع بندی

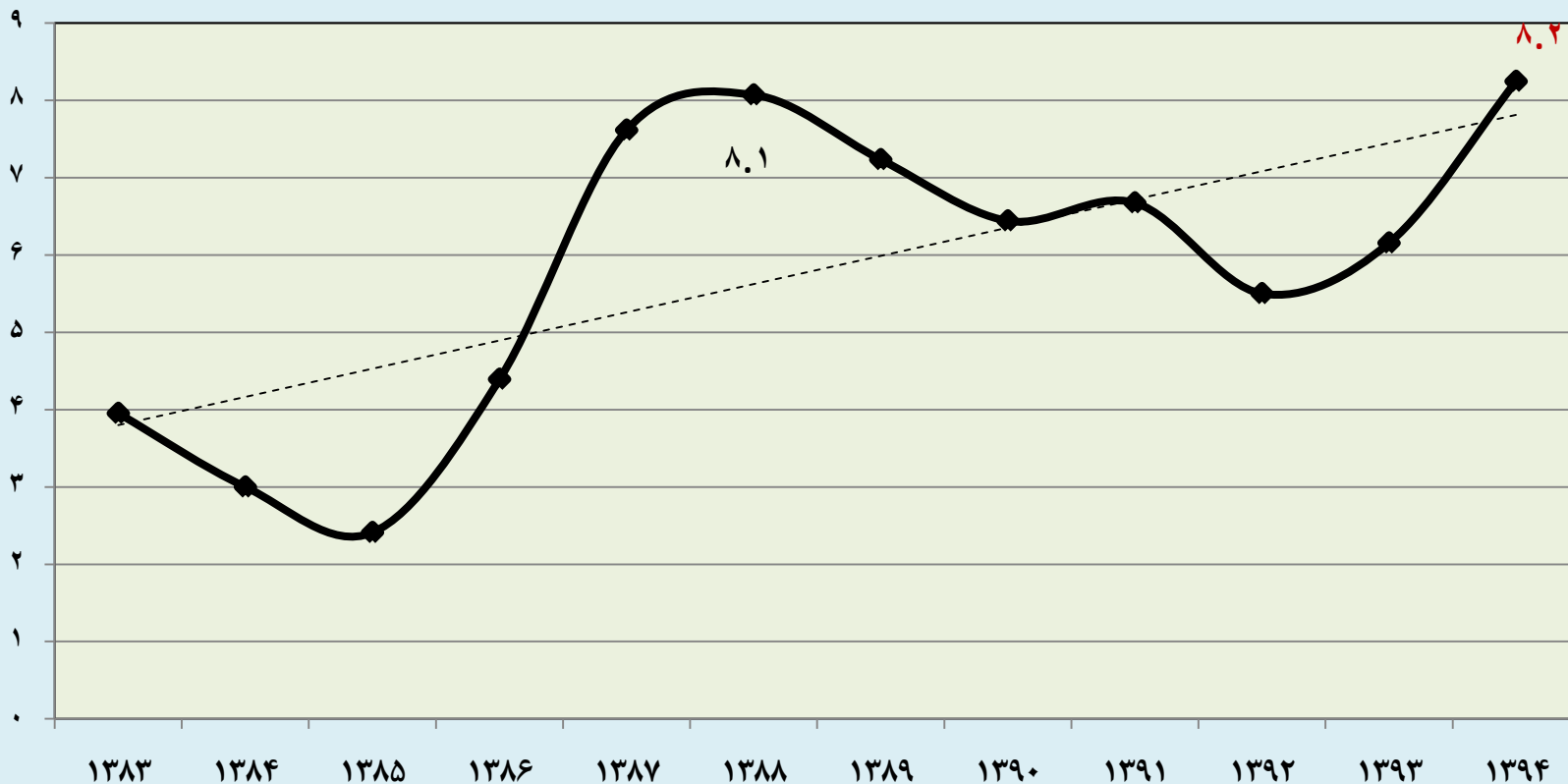
# مصارف دولتی در حوزه آموزش



# روند افزایشی هزینه‌های بخش دولتی در حوزه آموزش



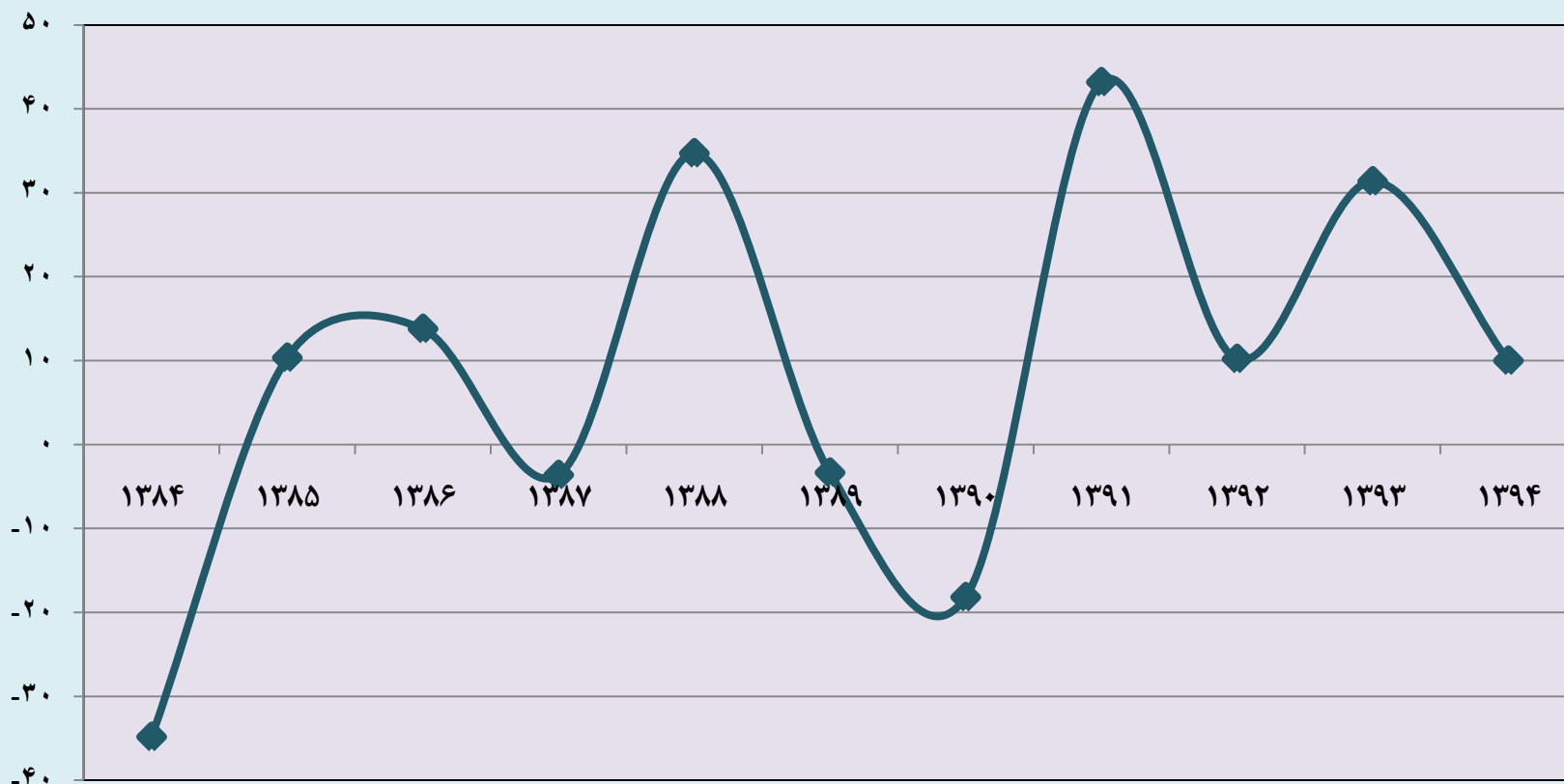
هزینه‌های مصرفی بخش دولتی در حوزه آموزش (هزار میلیارد تومان) به قیمت ثابت ۱۳۹۰



منبع داده‌ها: بانک مرکزی و محاسبات آماری

# میانگین رشد سالانه ۱۰.۶ درصدی مصارف دولتی در حوزه آموزش طی بازه ۹۴-۱۳۸۴

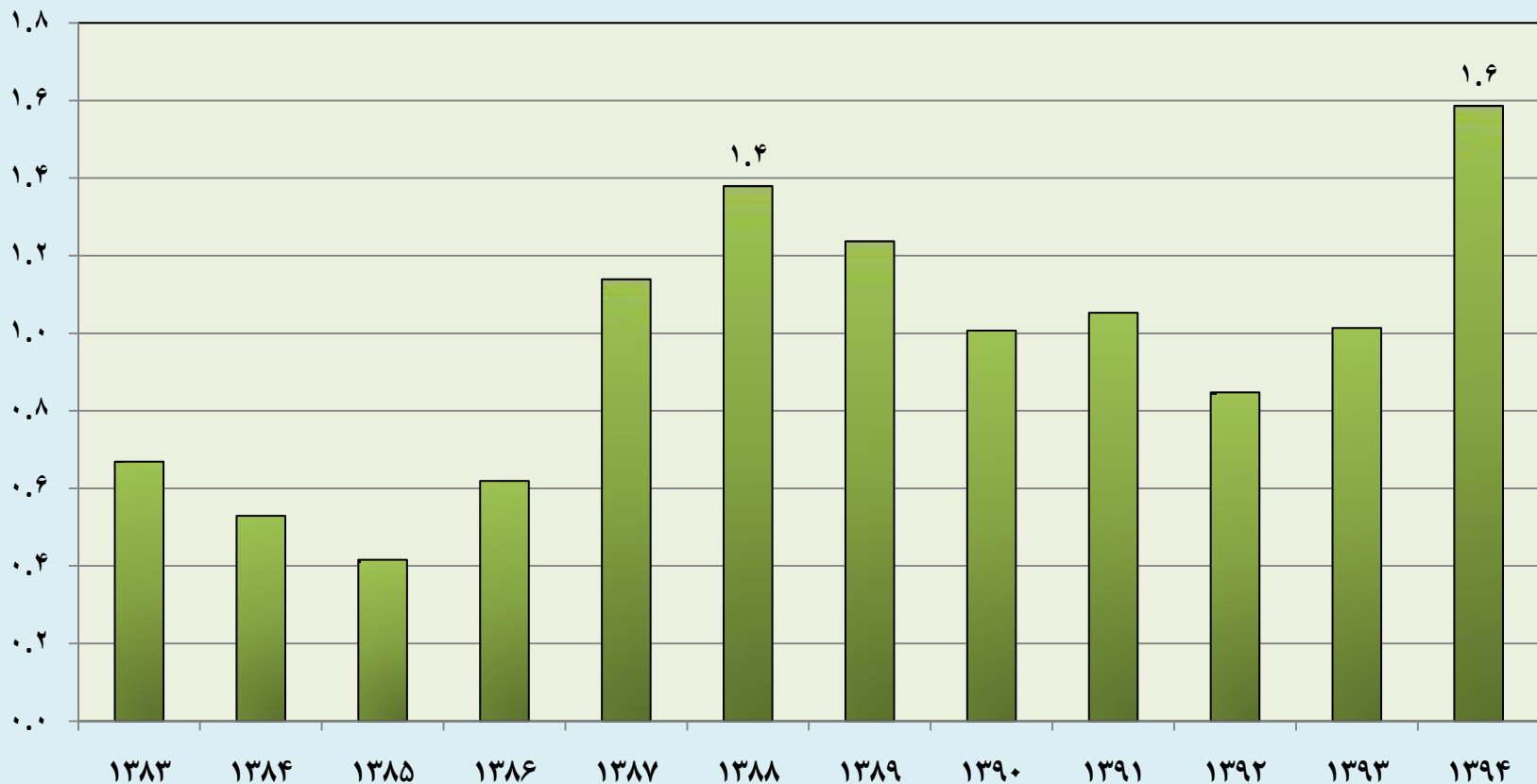
رشد حقیقی هزینه‌های بخش دولتی در حوزه آموزش - درصد



# بهبود نسبی اهمیت دهی به تحصیل و آموزش در اقتصاد کشور



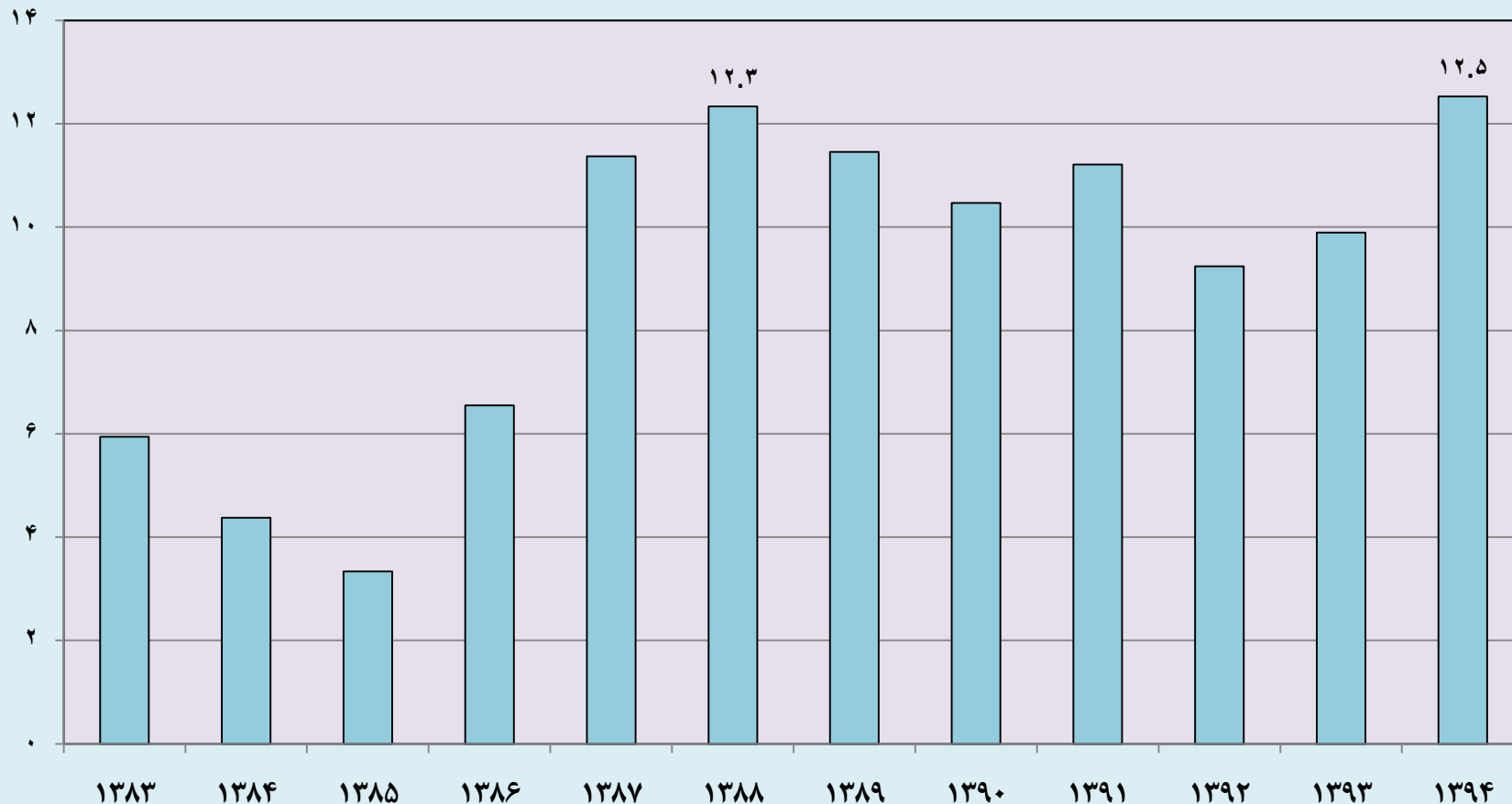
نسبت هزینه‌های بخش دولتی در حوزه آموزش به تولید ناخالص داخلی - درصد



منبع داده‌ها: بانک مرکزی و محاسبات آماری

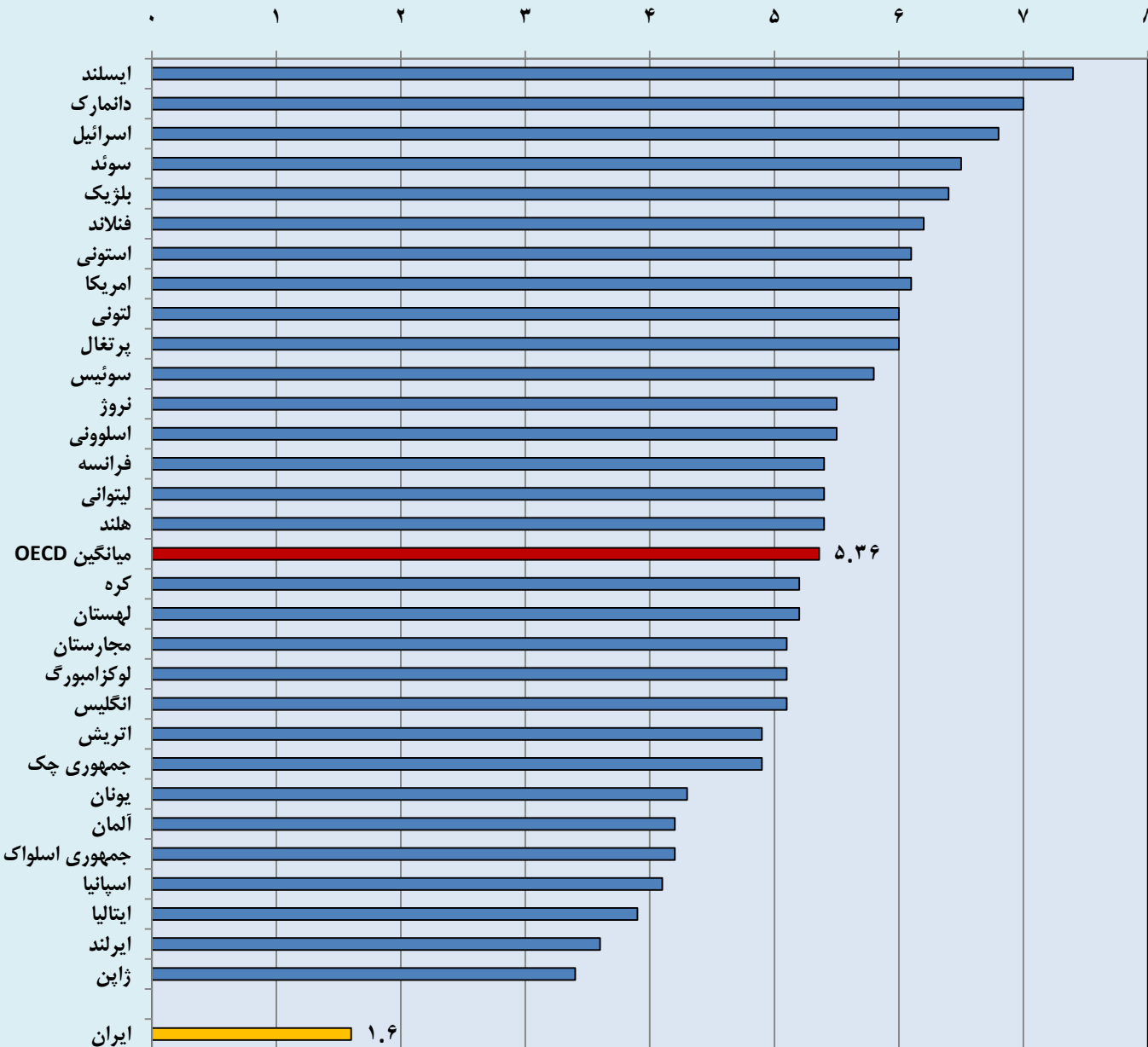
# بهبود سهم تحصیل و آموزش در ترکیب هزینه‌های بخش دولتی

سهم آموزش از کل هزینه‌های بخش دولتی - درصد





نسبت هزینه‌های آموزش بخش دولتی به GDP-۲۰۱۵ و ۱۳۹۴- درصد

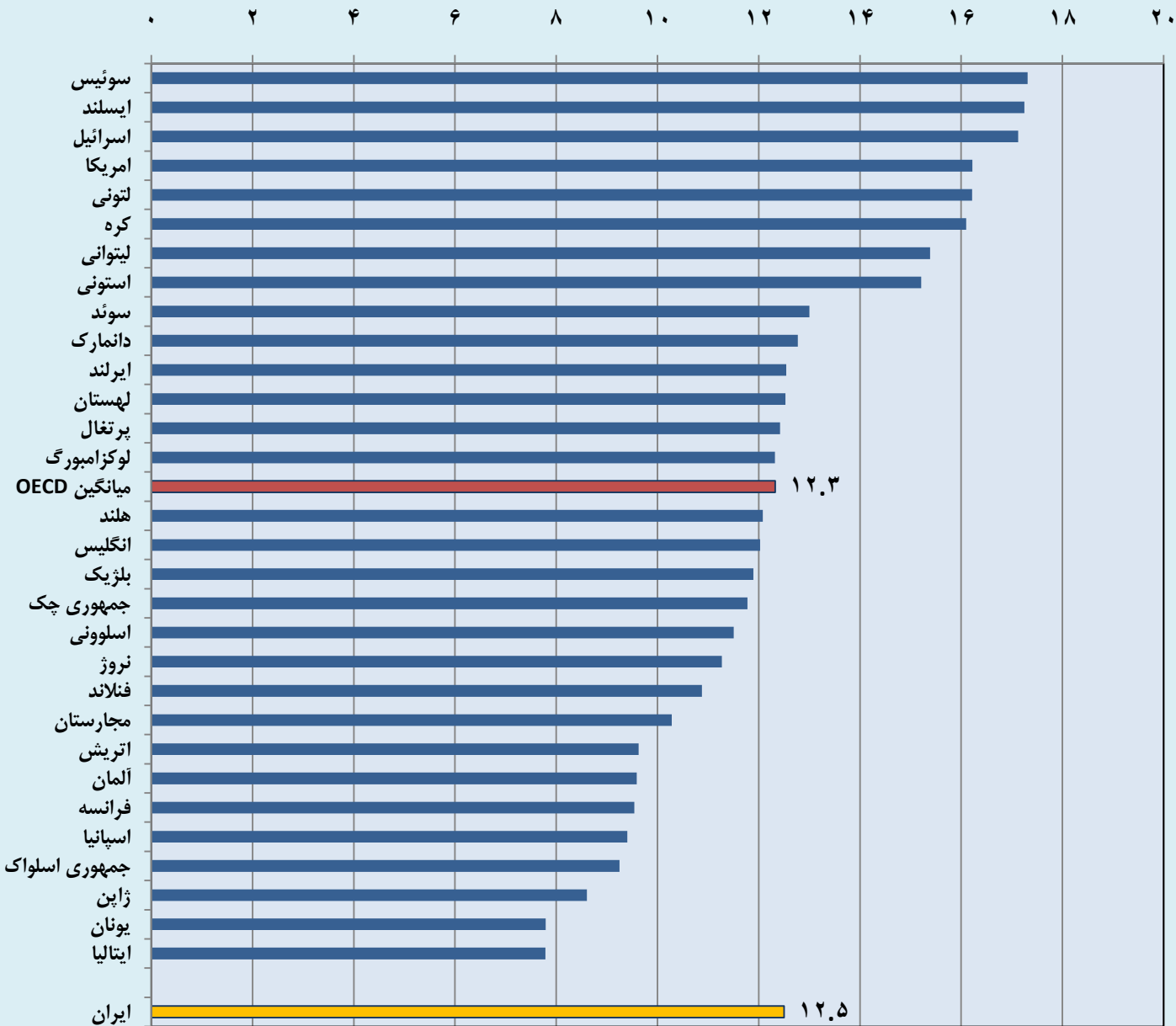


پایین تر بودن  
نسبت  
هزینه‌های  
تحصیل و  
آموزش به تولید  
ناخالص داخلی  
در ایران در  
مقایسه با رقم  
میانگین  
کشورهای عضو  
OECD

منبع داده‌ها: OECD و بانک  
مرکزی



سهم آموزش از کل هزینه های دولتی - ۲۰۱۵ و ۱۳۹۴ - درصد



# برابری نسبی سهم آموزش از هزینه های بخش دولتی در ایران با میانگین کشورهای عضو OECD

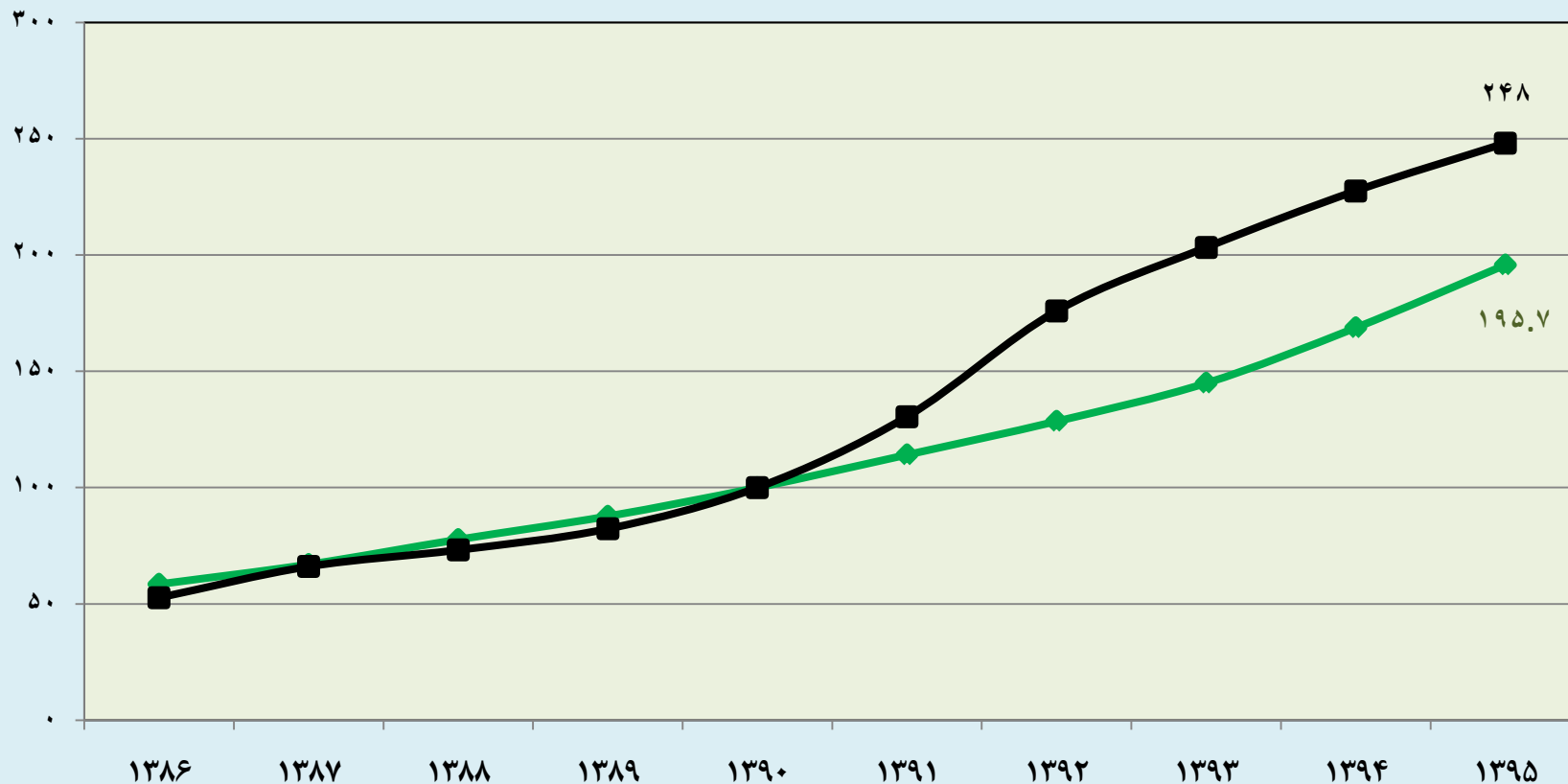
منبع داده ها: OECD و بانک  
مرکزی

# بهای خدمات تحصیل

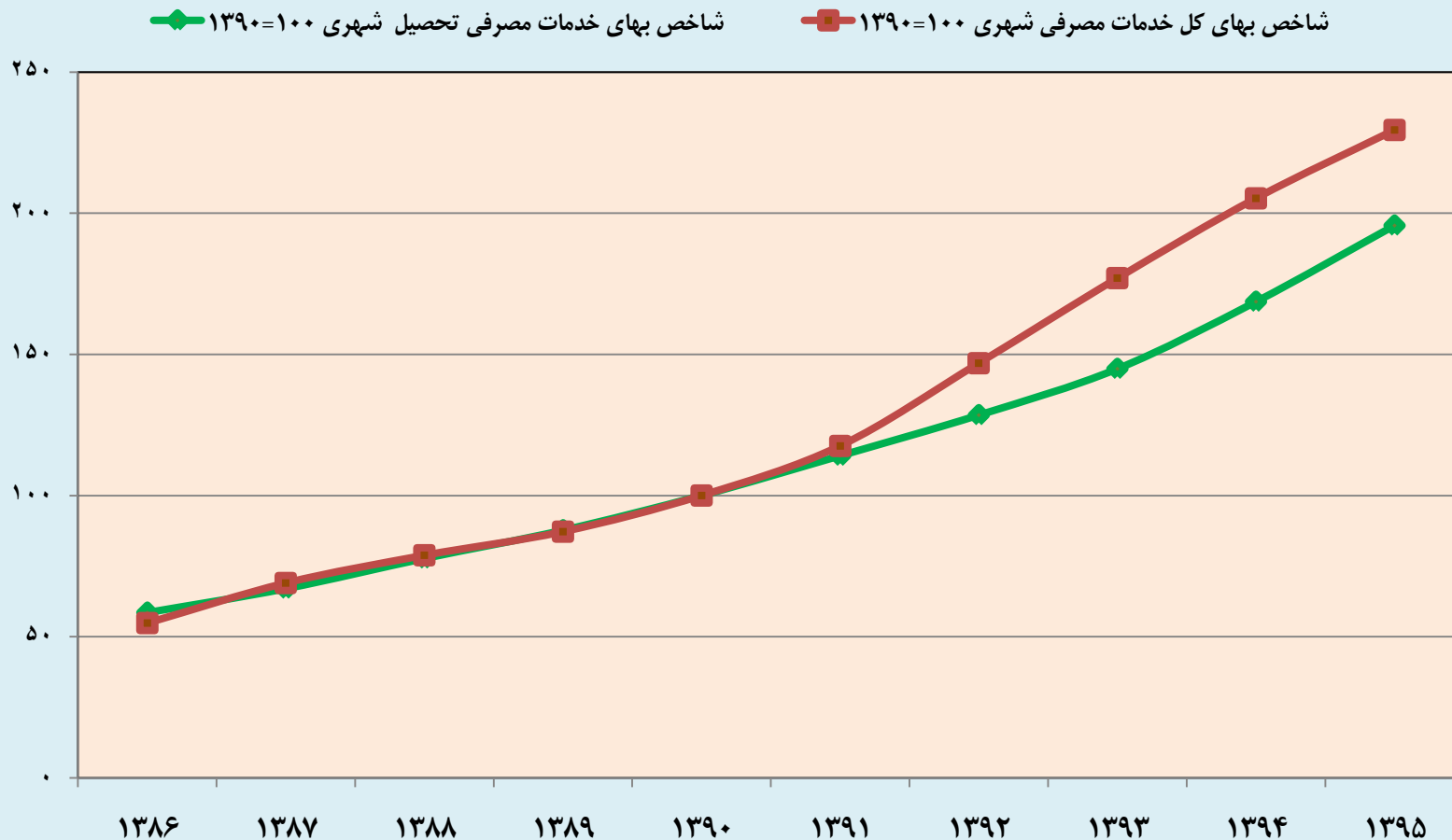


# سرعت کم افزایش شاخص بهای خدمات مصرفی تحصیل در مقایسه با CPI

◆ شاخص بهای خدمات مصرفی تحصیل شهری ۱۳۹۰=۱۰۰  
■ شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی شهری ۱۳۹۰=۱۰۰

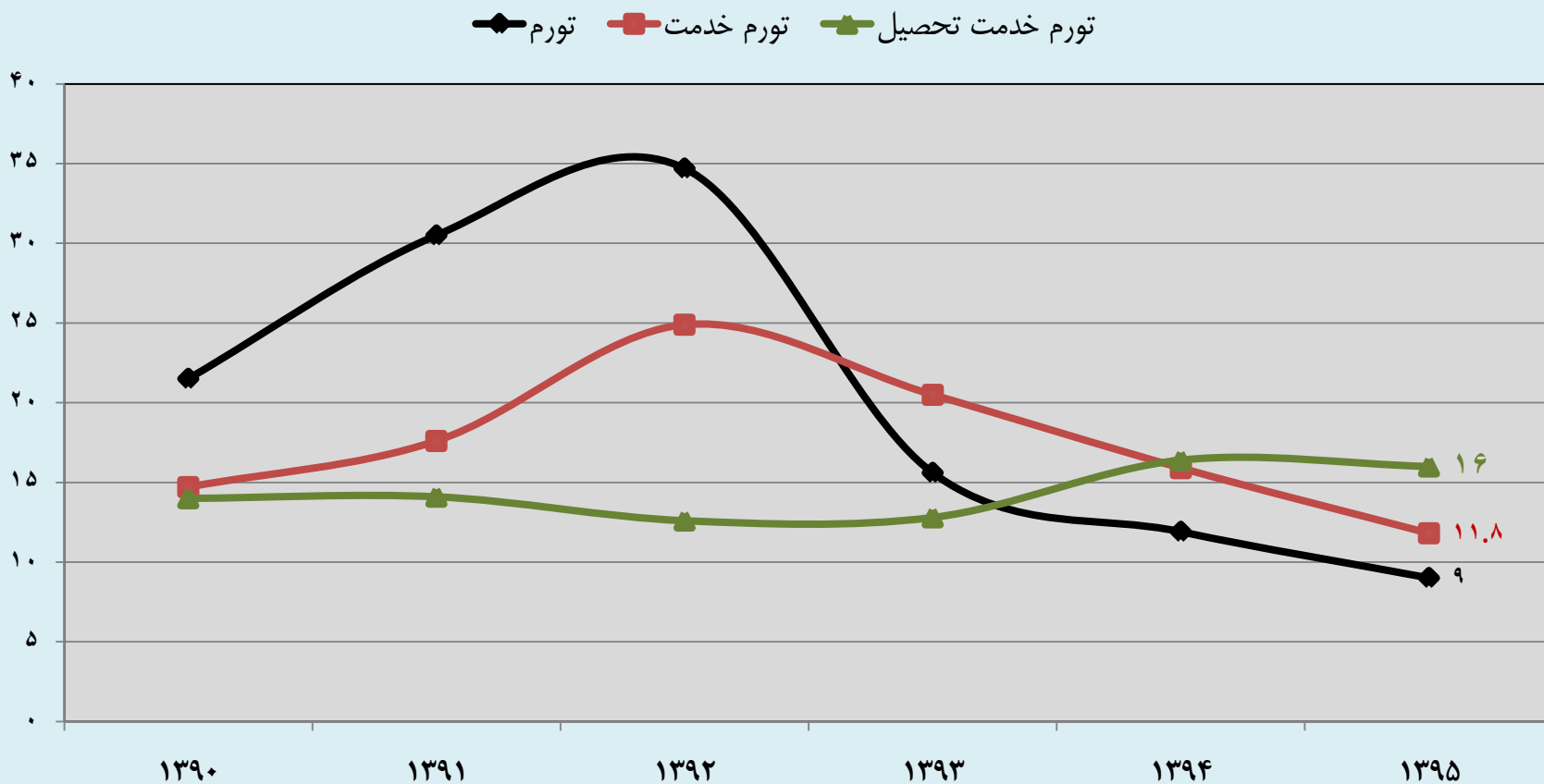


# سرعت کم افزایش شاخص بهای خدمات مصرفی تحصیل در مقایسه با شاخص بهای خدمات



منبع داده‌ها: بانک مرکزی و محاسبات آماری

# بیشی گرفتن نرخ رشد شاخص بهای تحصیل از تورم طی دو سال ۹۵-۱۳۹۴

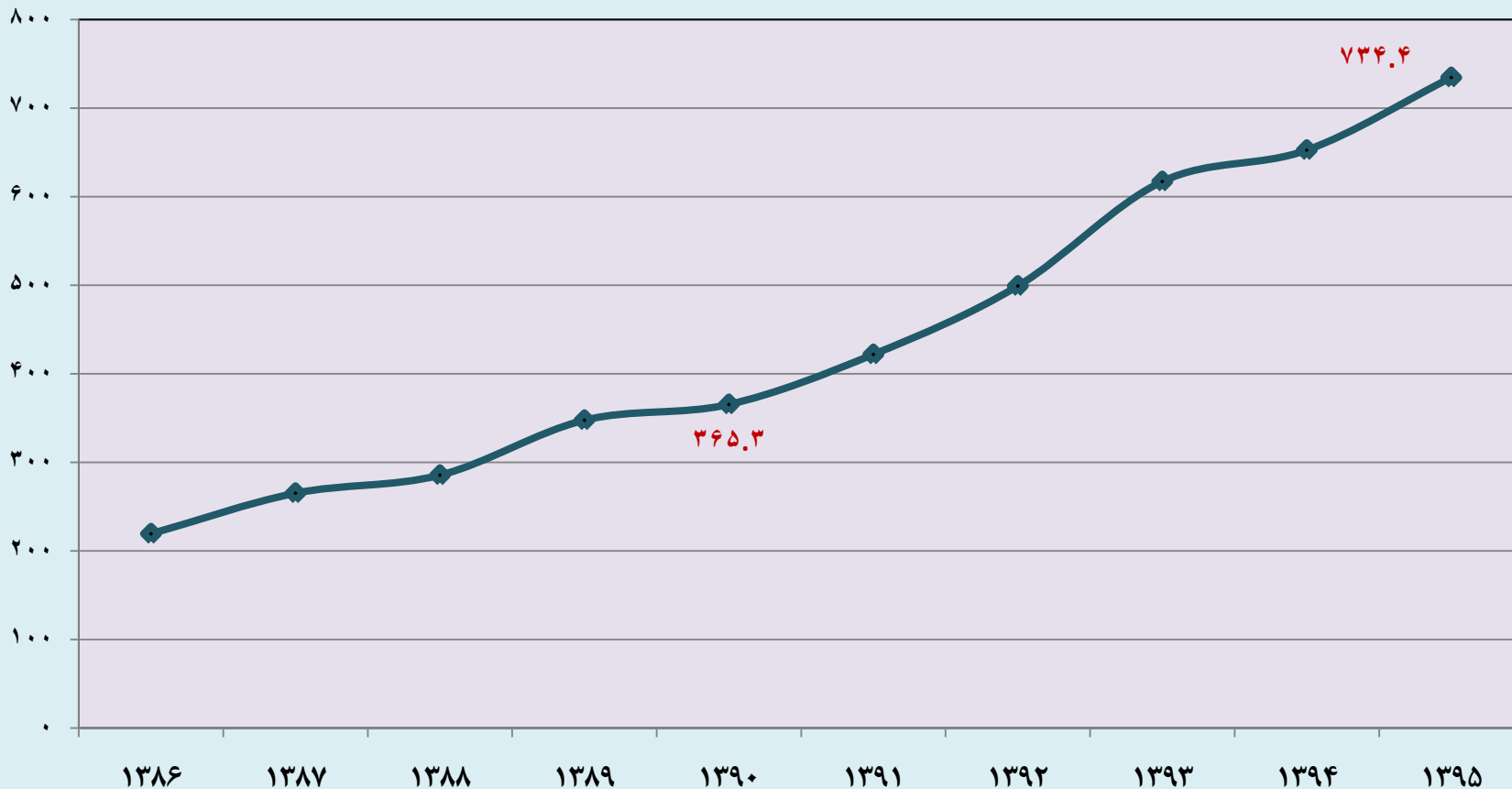


# هزینه‌های تحصیل خانوارها



# دو برابر شدن هزینه خالص سالانه خانوار شهری برای تحصیل طی ۹۵-۱۳۹۰

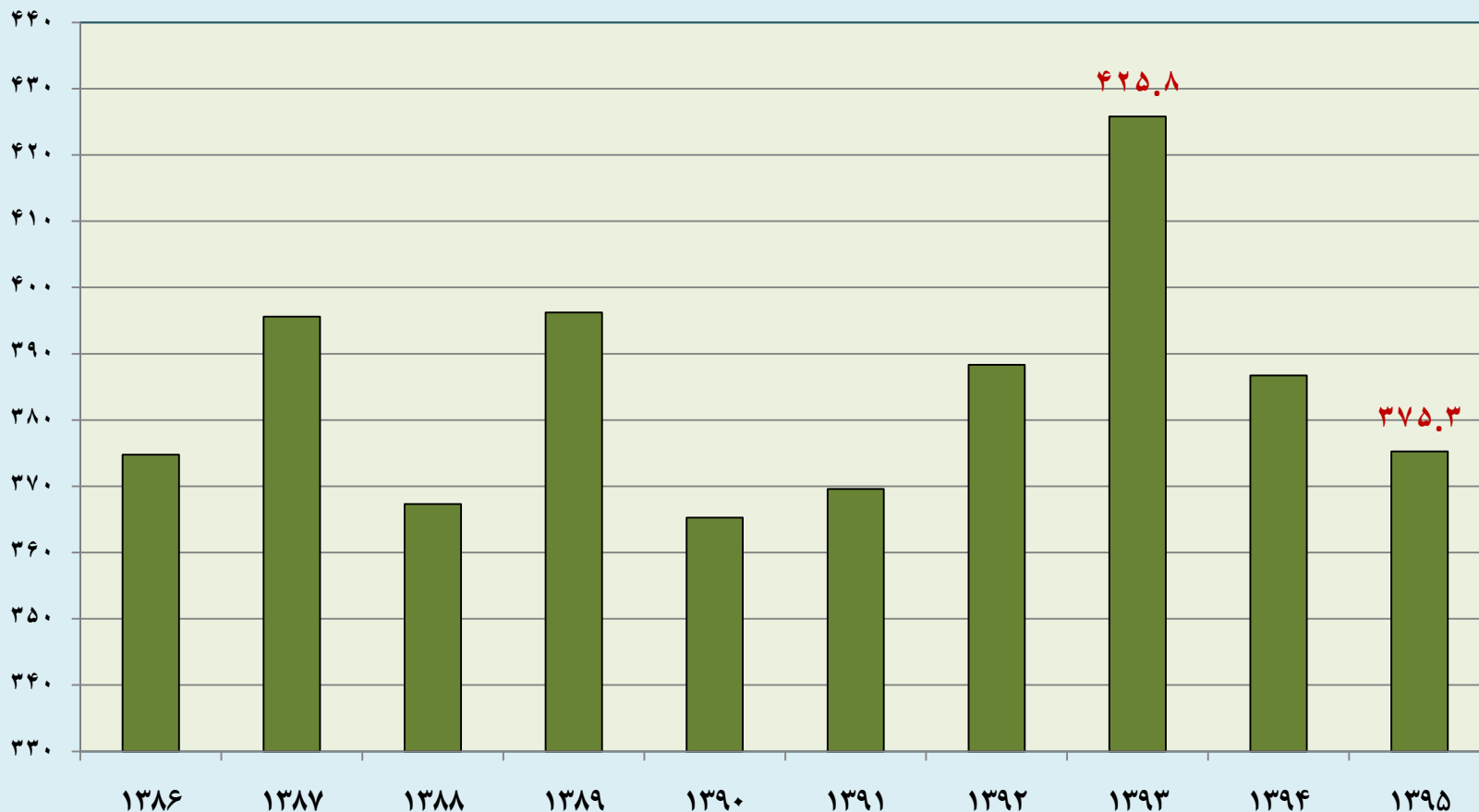
میانگین هزینه خالص سالانه خانوار شهری برای تحصیل (هزار تومان)





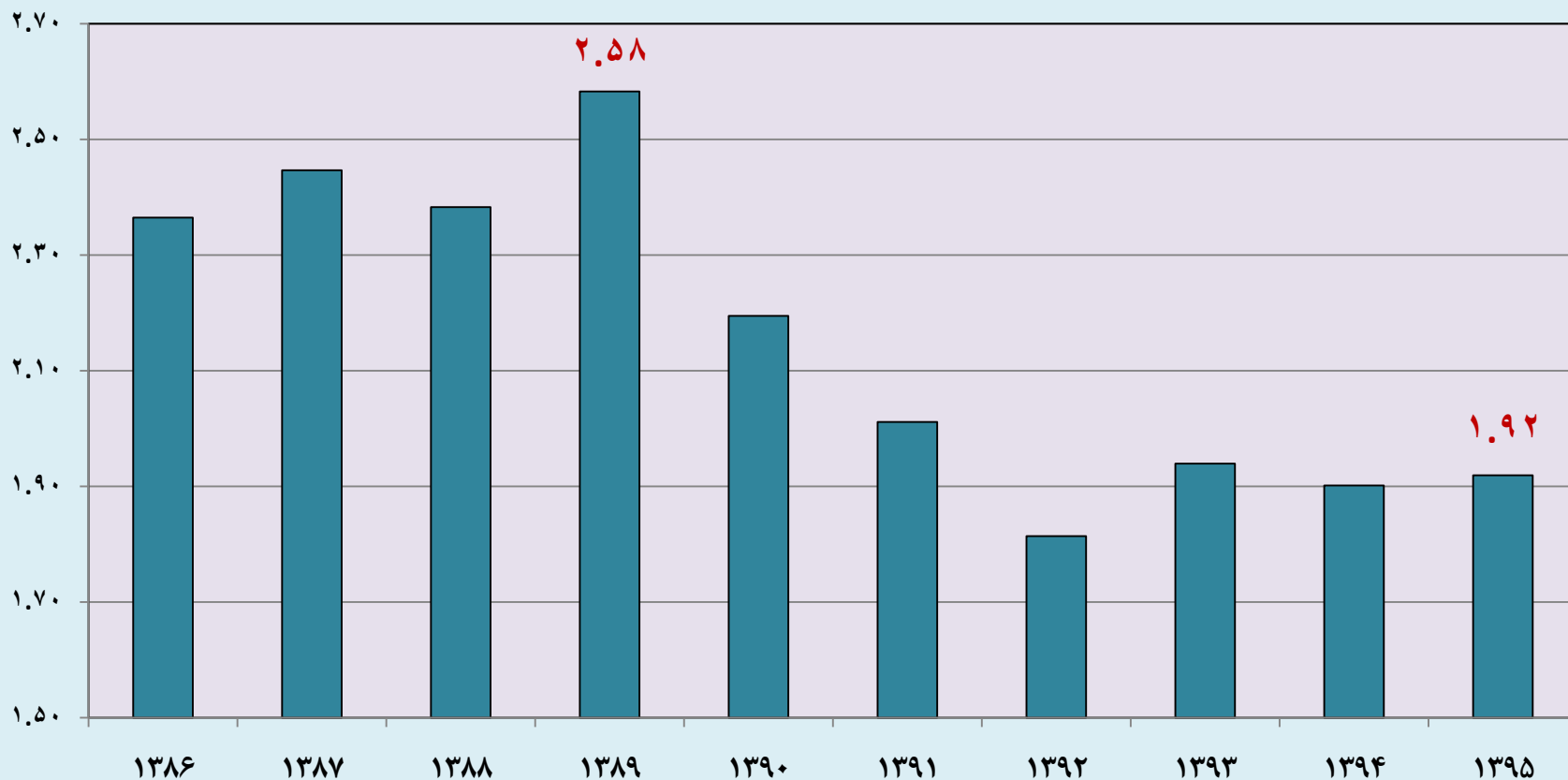
# روند نزولی هزینه کرد خانوارهای شهری برای آموزش طی دو سال اخیر

مصرف حقیقی خدمات آموزش خانوار شهری (هزار تومان)  $1390=100$



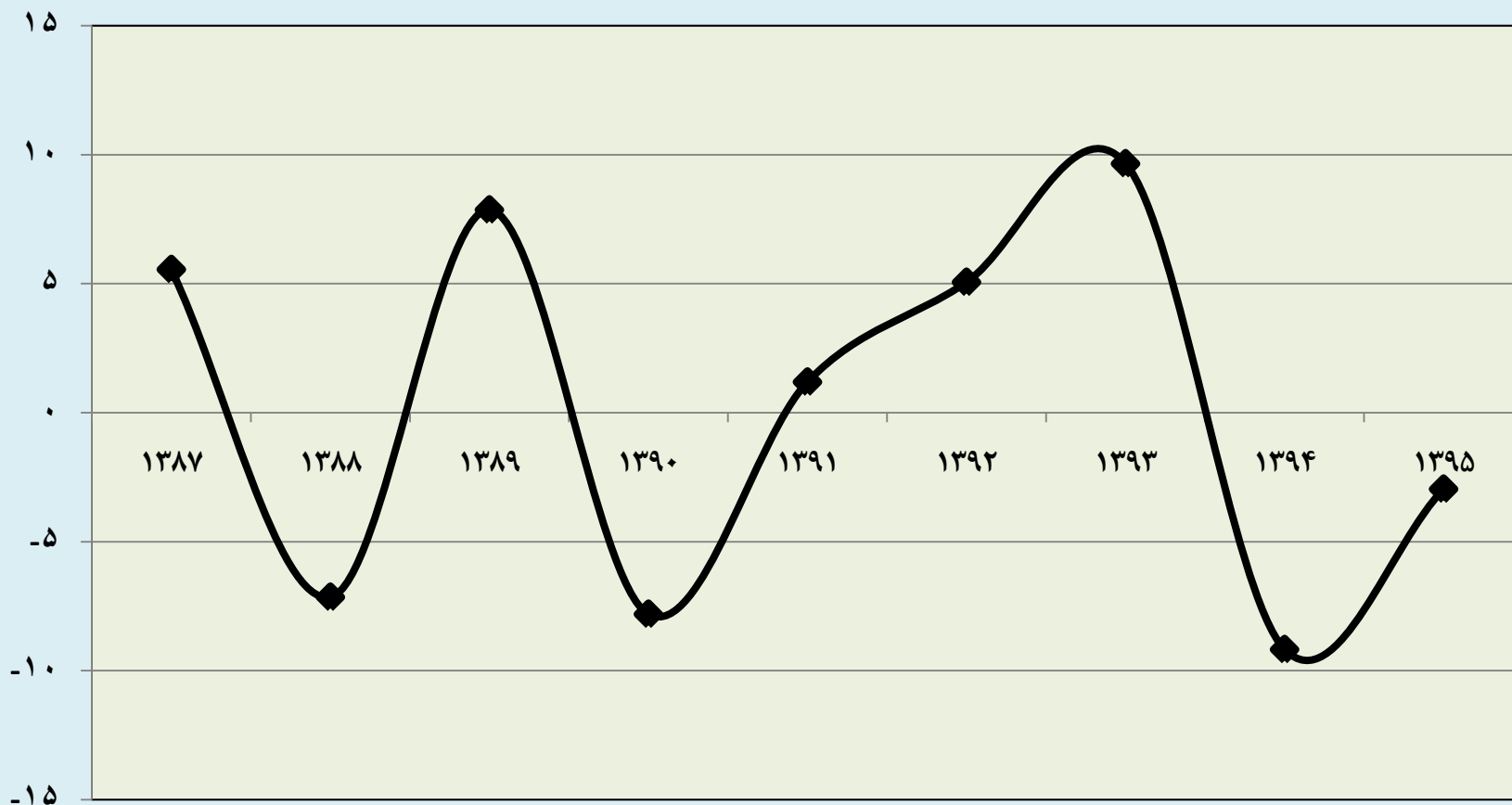
# تنزل میزان اهمیت تحصیل در سبد هزینه سالانه خانوارهای شهری

سهم تحصیل در کل هزینه خالص خانوار شهری - درصد



# رشد منفی مصرف حقیقی خانوار شهری در حوزه آموزش طی دو سال ۹۵-۱۳۹۴

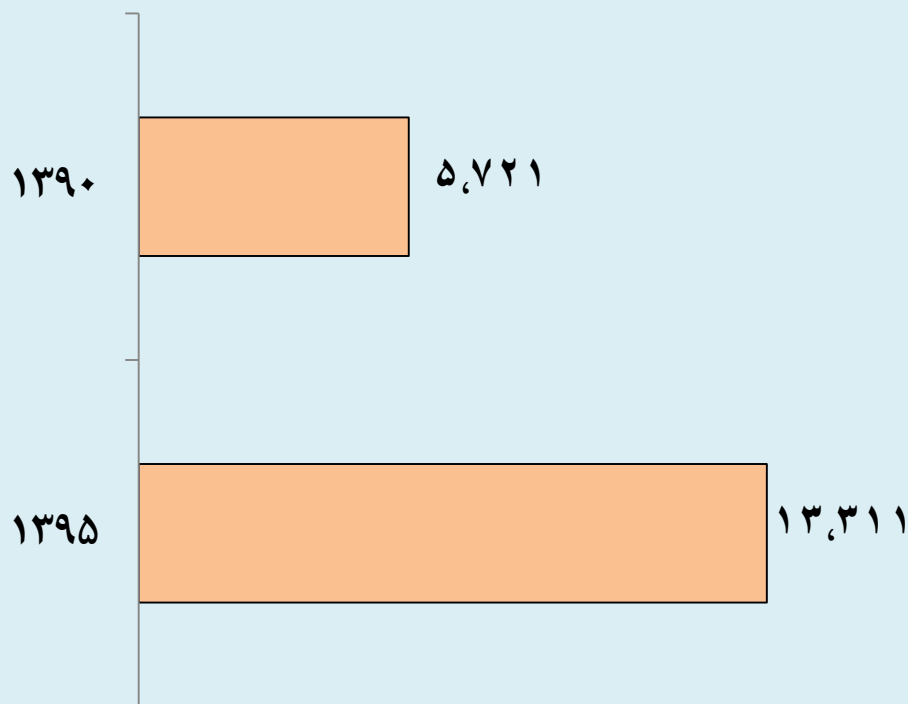
نرخ رشد مصرف حقیقی خدمات آموزش خانوار شهری - درصد



# ۱۳.۳ هزار میلیارد تومان اندازه بازار خدمات آموزشی در نقاط شهری ایران (بر اساس منبع بانک مرکزی)



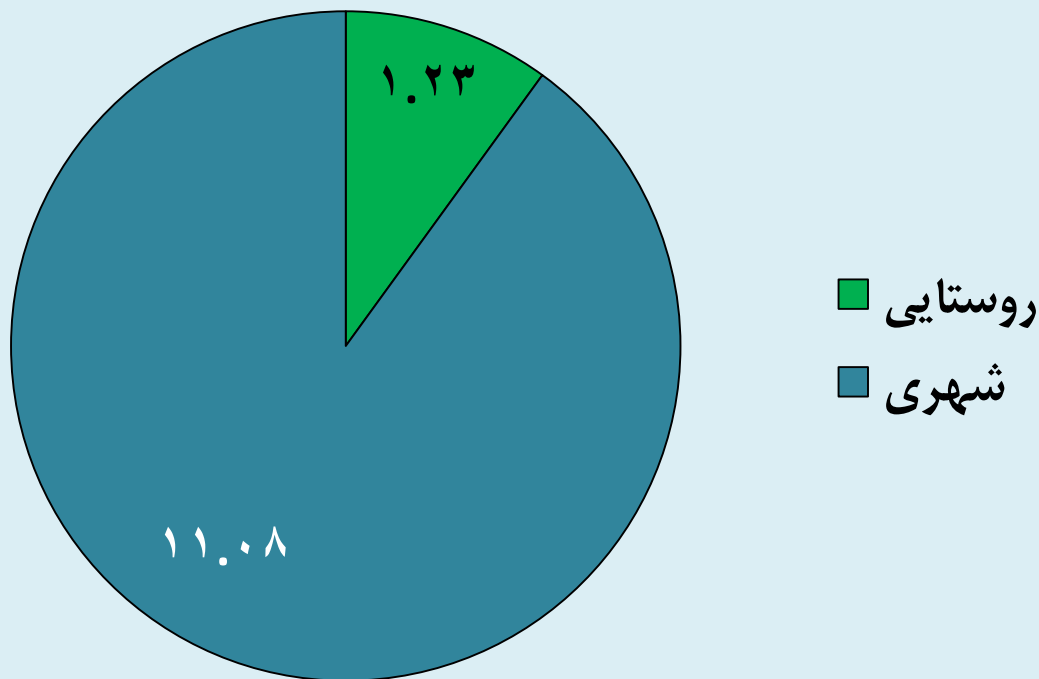
کل هزینه خالص جامعه شهری برای تحصیل (میلیارد تومان)



۲.۳ برابر شدن مصارف جامعه شهری ایران برای خدمات آموزش

# ۱۲.۳ هزار میلیارد تومان اندازه بازار خدمات آموزشی در کل مناطق ایران

(بر اساس منبع مرکز آمار ایران)



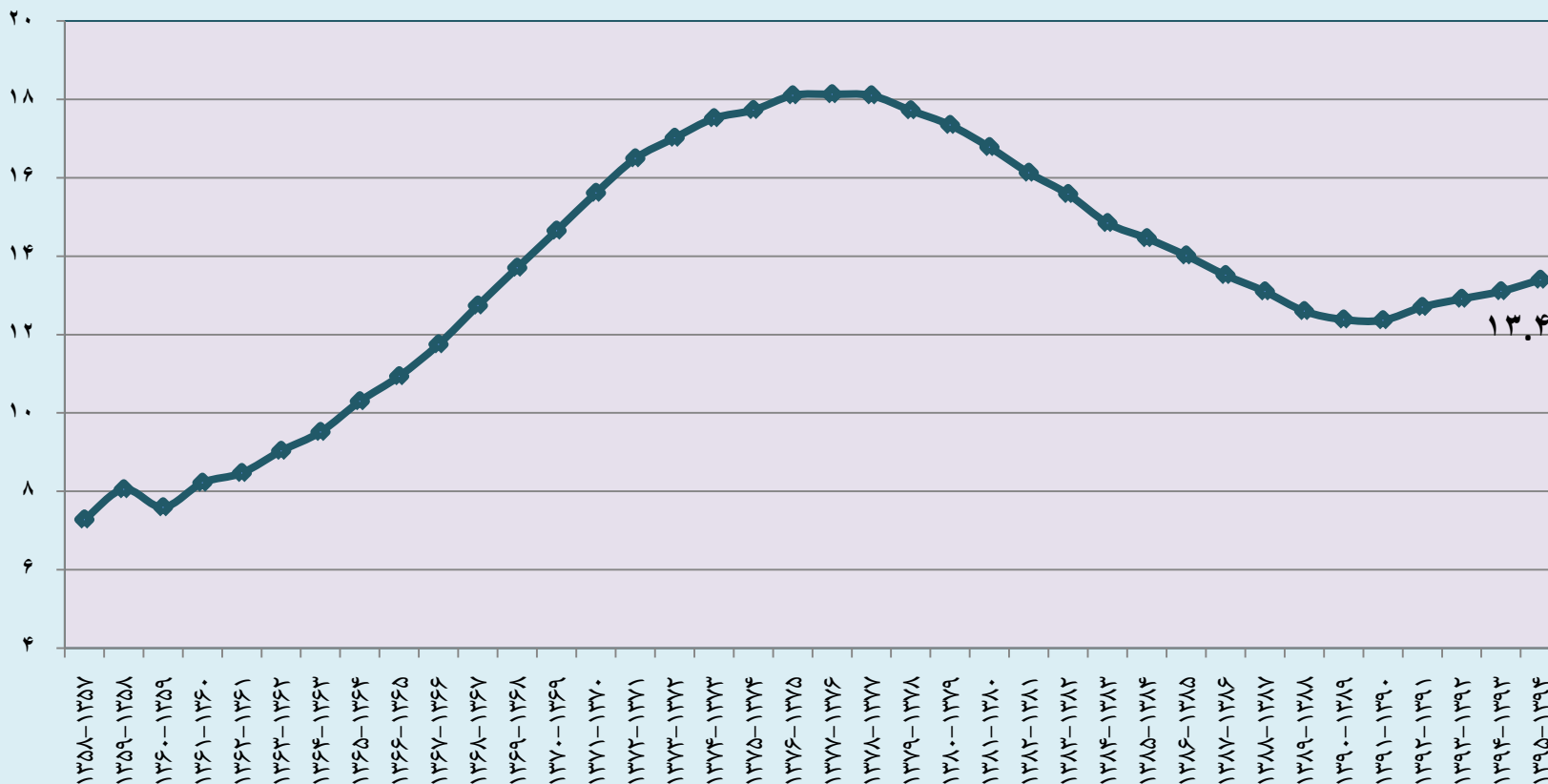


# روند تعداد دانش آموزان و مدارس



# معکوس شدن روند نزولی تعداد دانش‌آموزان کشور طی چهار سال منتهی به ۱۳۹۵

تعداد کل دانش‌آموزان کشور (ابتدایی- راهنمایی- متوسطه، میلیون نفر)



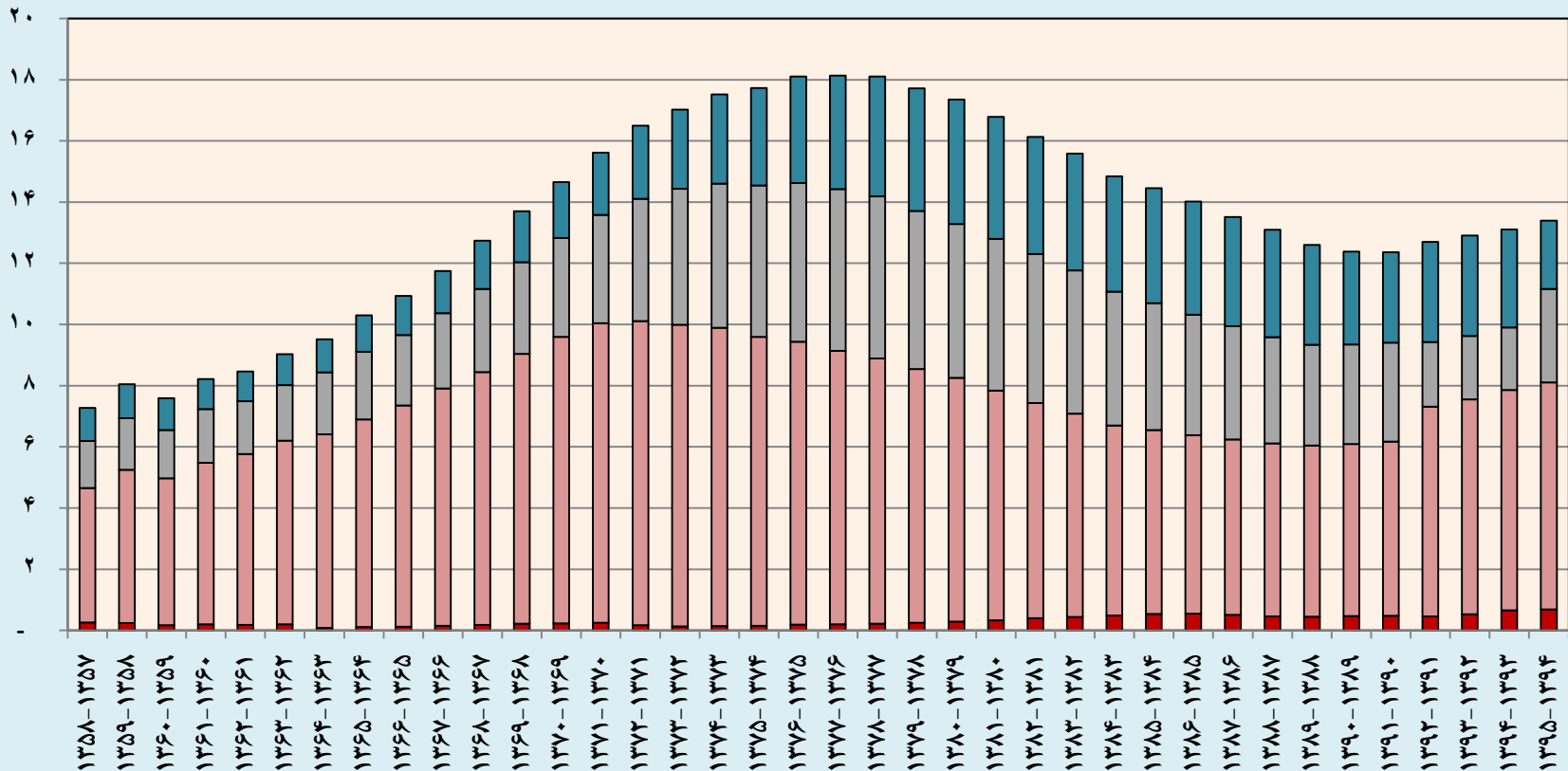


# تسلط دانش آموزان مقطع ابتدایی در ترکیب دانش آموزان کشور



تعداد- میلیون نفر

متوسطه‌ی عمومی ■ راهنمایی ■ ابتدایی ■ آمادگی (پیش دبستانی)

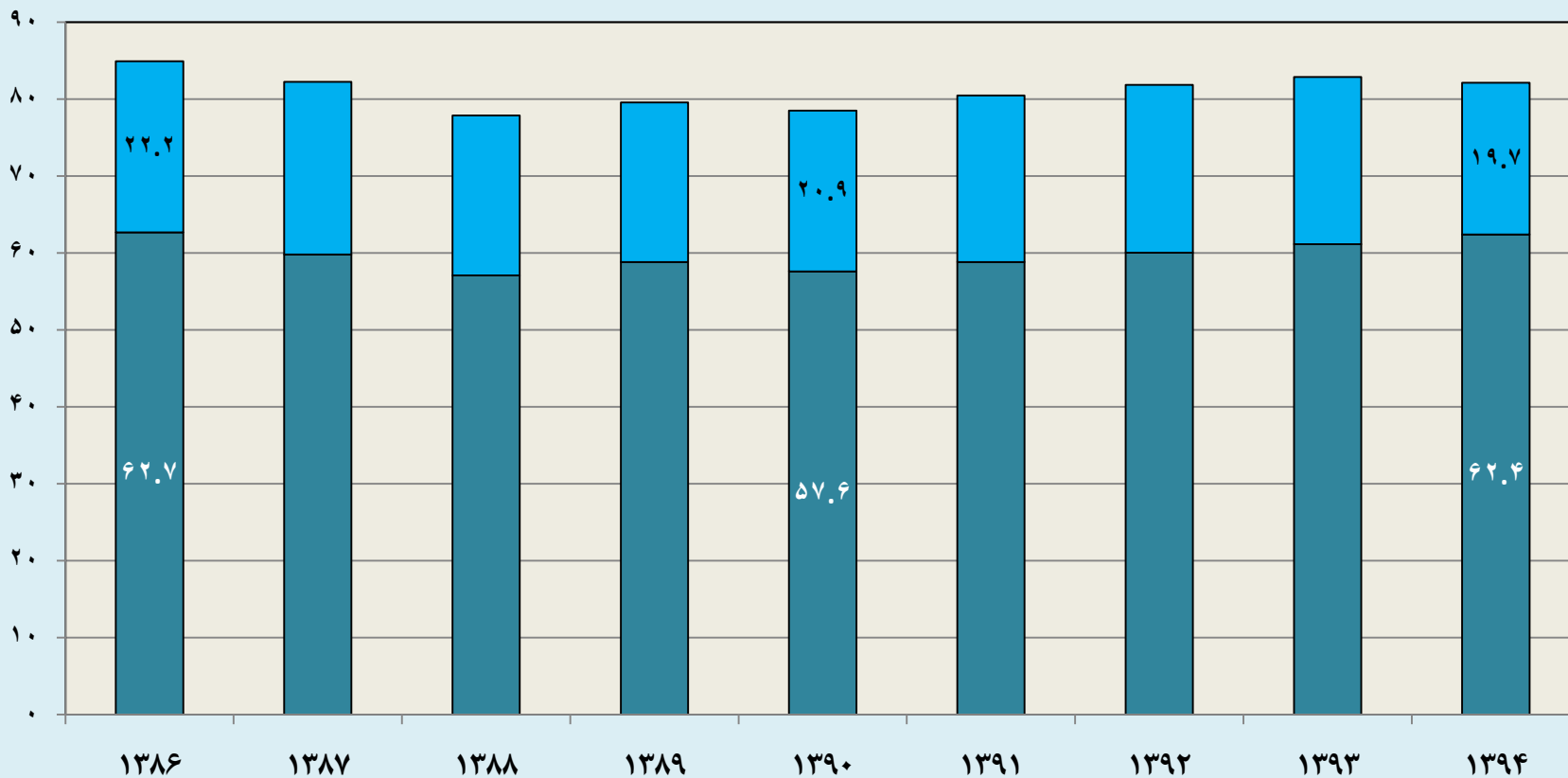


با تغییر نظام آموزشی از سال ۹۱-۹۲، تغییرات قابل توجهی در آمار دانش آموزی دوره‌های ابتدایی، راهنمایی و متوسطه عمومی، ایجاد و نیز دوره راهنمایی و دوره متوسطه عمومی به ترتیب به متوسطه دوره اول

منبع داده‌ها: بانک مرکزی و محاسبات آماری

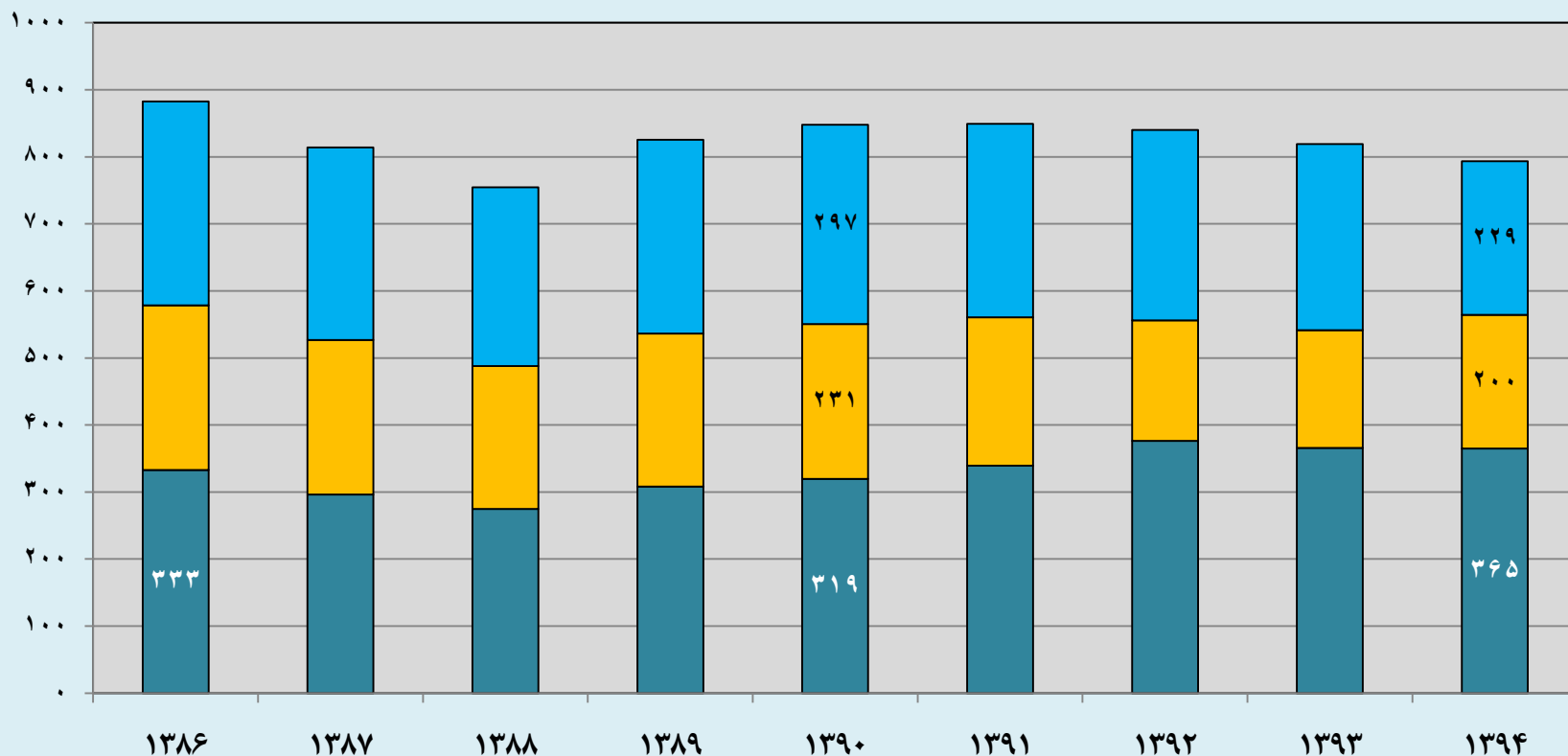
# سه برابر بودن تعداد مدارس ابتدایی در مقایسه با تعداد مدارس متوسط

■ مدارس مقطع متوسطه (هزارباب) ■ مدارس مقطع ابتدایی (هزارباب)



# رشد تعداد شاغلان آموزشی در مقطع ابتدایی

کارکنان واحدهای آموزشی متوسطه (هزار نفر) ■ کارکنان واحدهای آموزشی مققطع راهنمایی (هزار نفر) ■ کارکنان واحدهای آموزشی مققطع ابتدایی و آمادگی (هزار نفر)



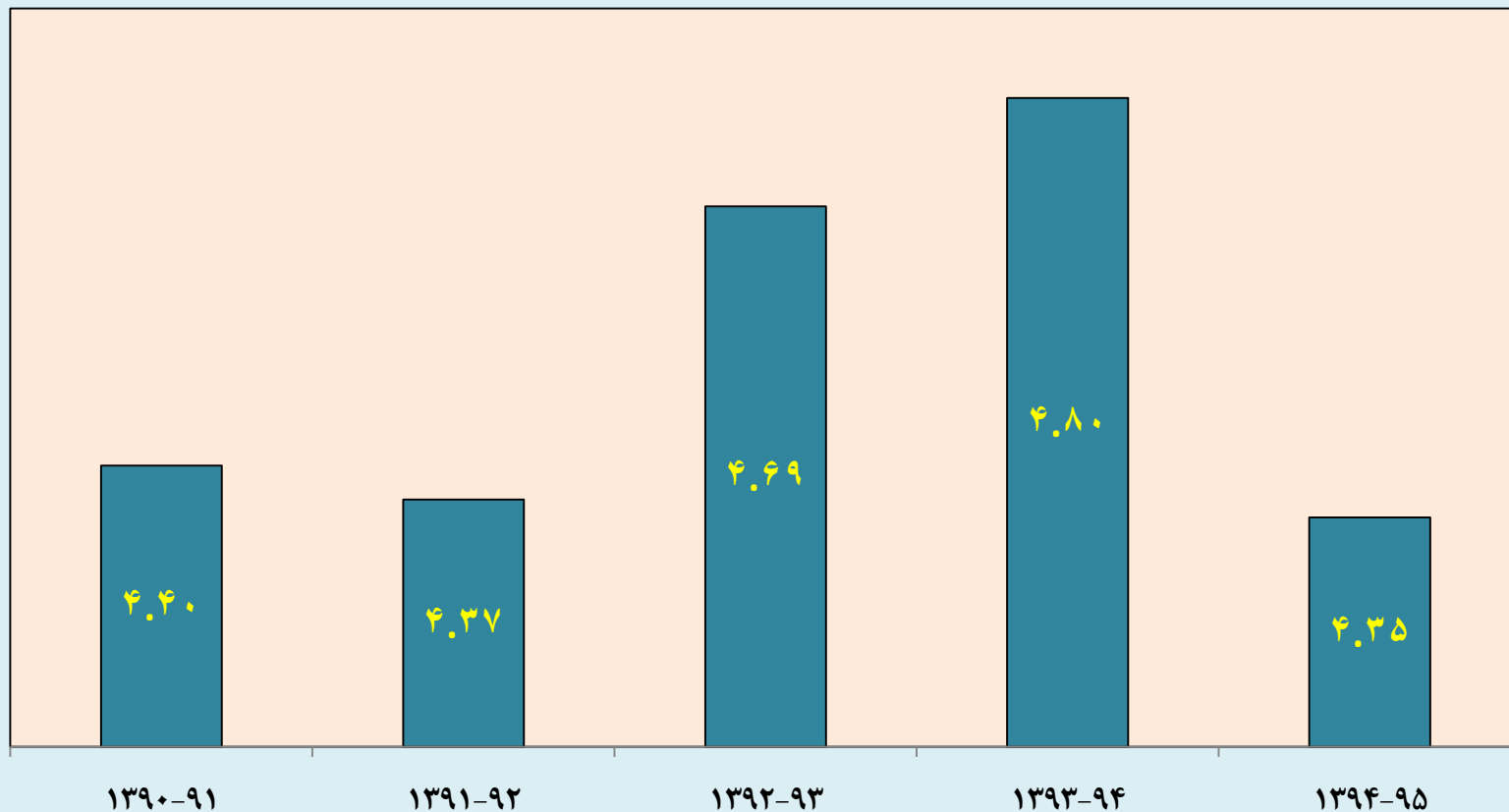
# روند تعداد و ترکیب دانشجویان





# افت ۹.۴ درصدی تعداد دانشجویان کشور در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴

تعداد کل دانشجویان - میلیون نفر

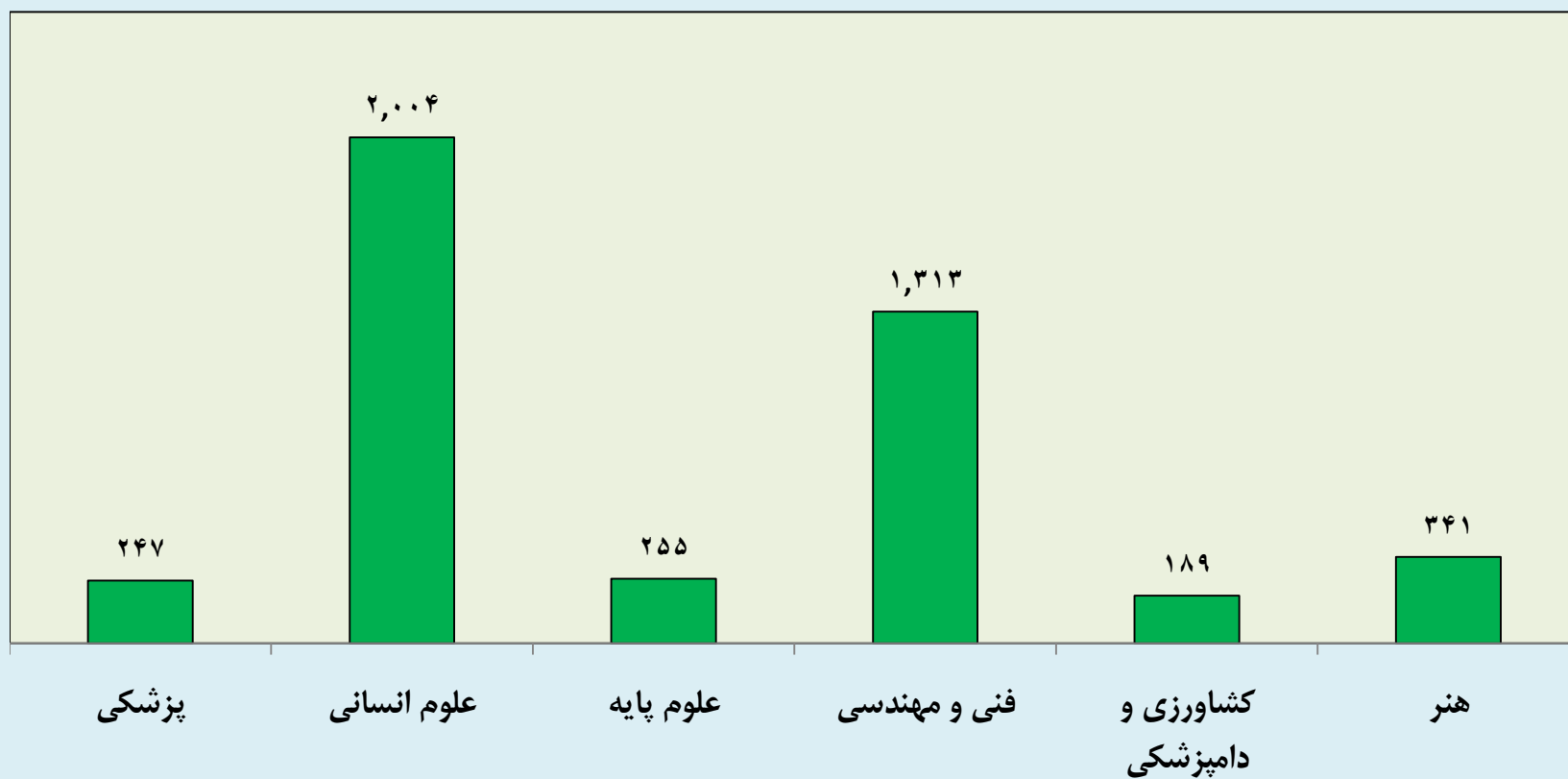


منبع داده‌ها: بانک مرکزی و محاسبات آماری



# سهم ۳۰٪ دانشجویان فنی و مهندسی در مقابل سهم ۴۶ درصدی دانشجویان علوم انسانی در سال ۱۳۹۵

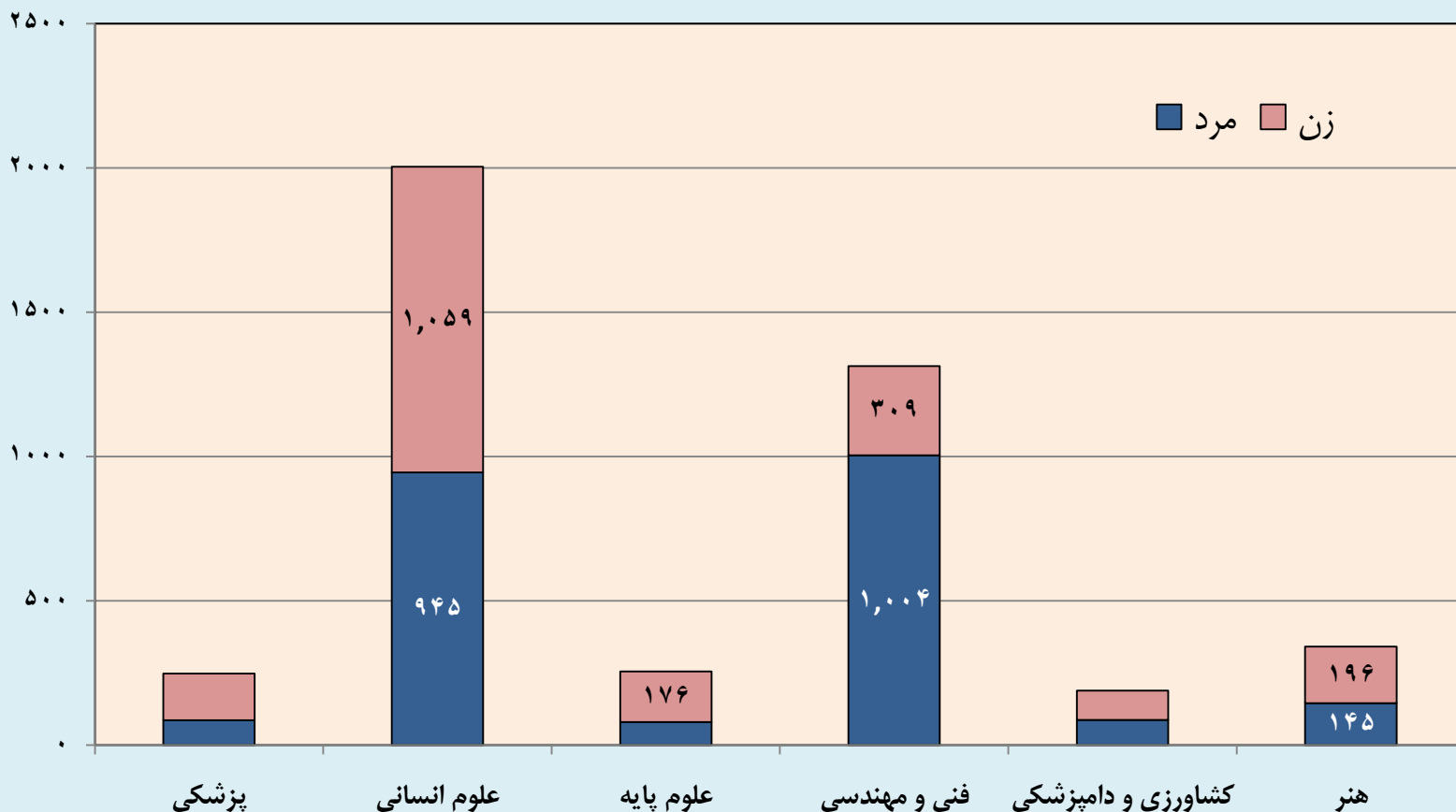
ترکیب دانشجویان سال ۹۵-۱۳۹۴ - هزار نفر



منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران و محاسبات آماری

# سهم ۵۴ درصدی مردان در مقابل سهم ۴۶ درصدی زنان در ترکیب دانشجویان کشور

دانشجویان دوره های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی ۹۵-۱۳۹۴ - هزار نفر

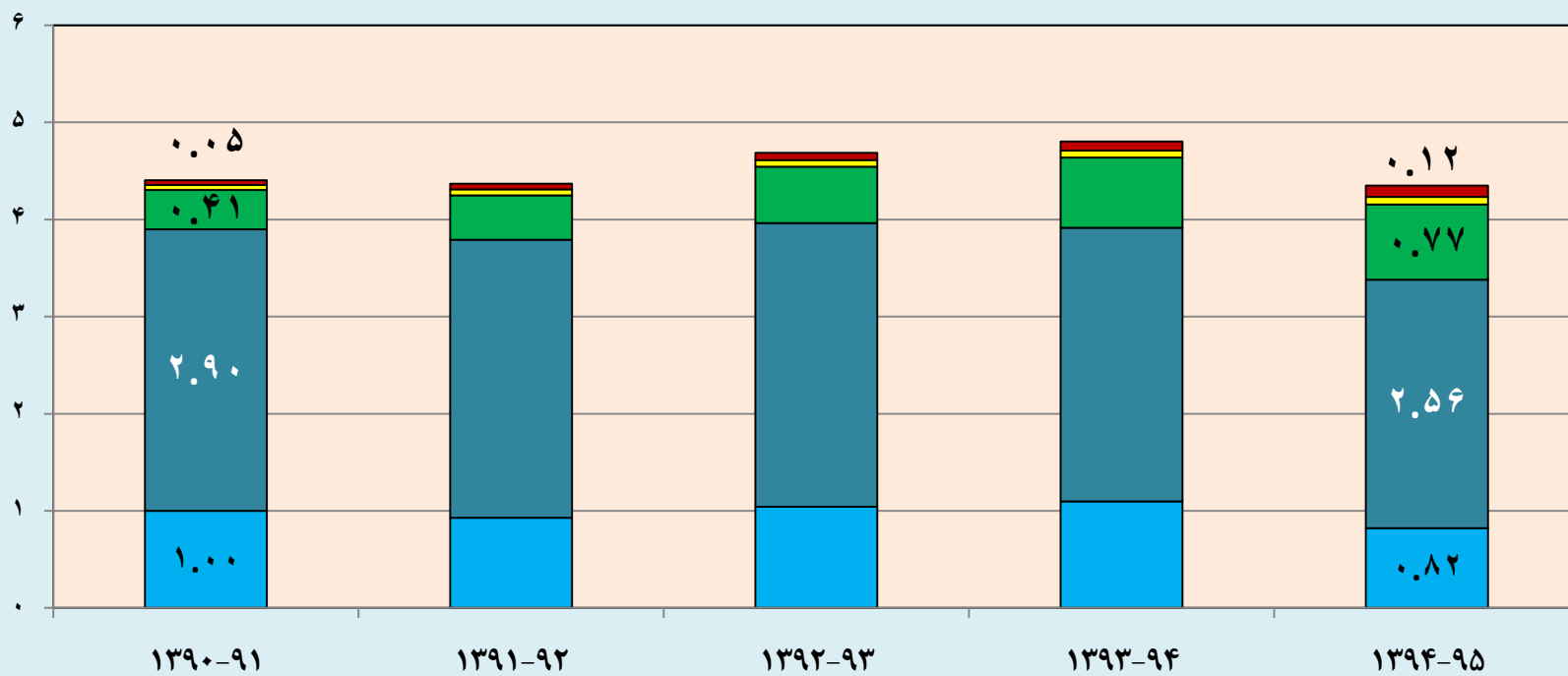




# کاسته شدن از تعداد دانشجویان مقاطع کاردانی و کارشناسی و در مقابل افزایش نسبی تعداد دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد به بالا - ۹۵-۱۳۹۰

دانشجویان دوره های مختلف تحصیلی مؤسسات آموزش عالی ۹۵-۱۳۹۴ - هزار نفر

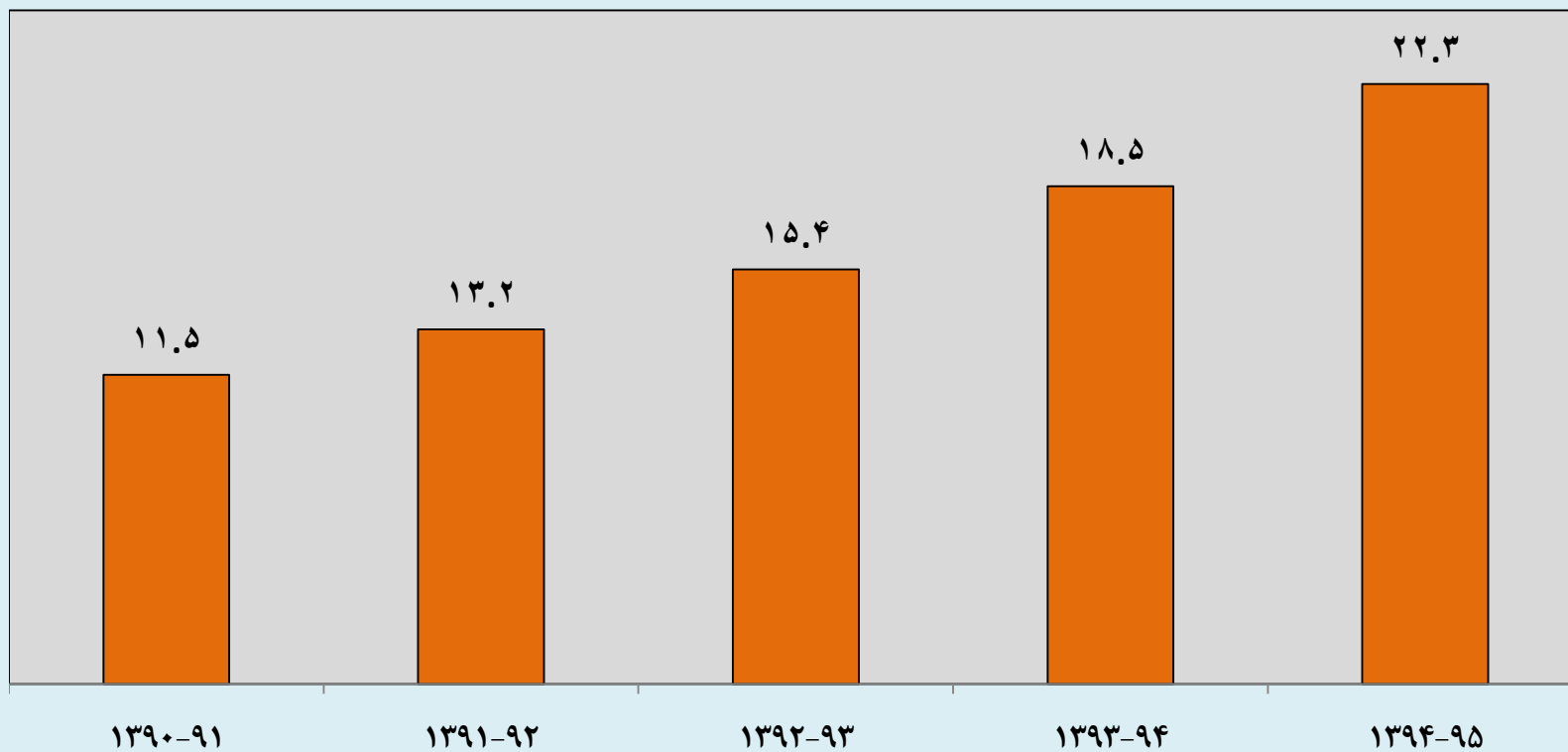
■ دکترای تخصصی   
 ■ دکترای حرفه‌ای (فوق لیسانس)   
 ■ کارشناسی ارشد (فوق لیسانس)   
 ■ کارشناسی (لیسانس)   
 ■ کاردانی (فوق دیپلم)



# رشد سهم دانشجویان تحصیلات تکمیلی طی ۱۳۹۰-۹۵



نسبت دانشجویان تحصیلات تکمیلی (ارشد به بالا) به کل دانشجویان - درصد

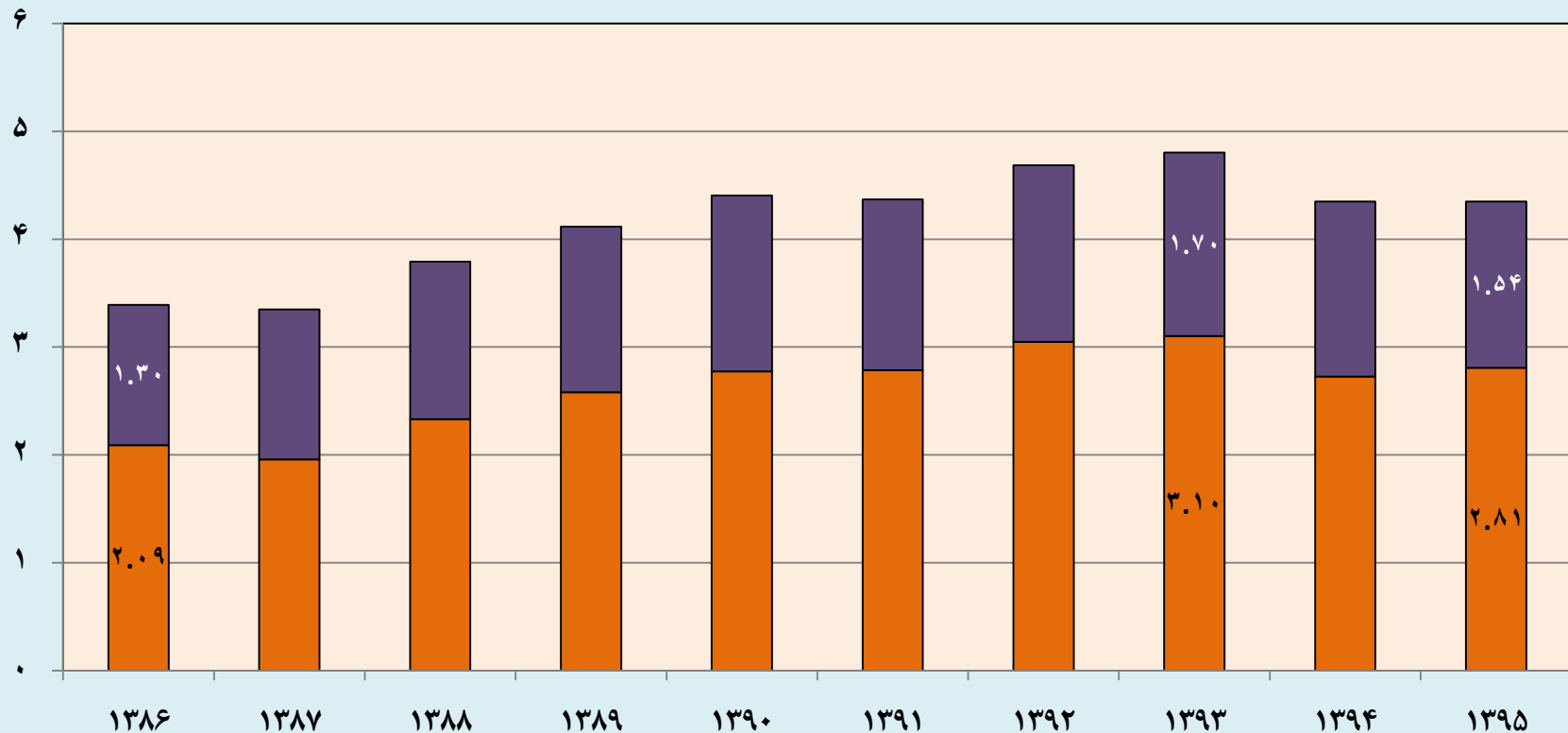


منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران و محاسبات آماری

# سرعت بالاتر کاهش تعداد دانشجویان دانشگاه‌های دولتی در مقایسه با دانشگاه آزاد طی دو سال ۹۵-۱۳۹۳



دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی (میلیون نفر) ■ دانشجویان آموزش عالی دولتی (میلیون نفر) ■

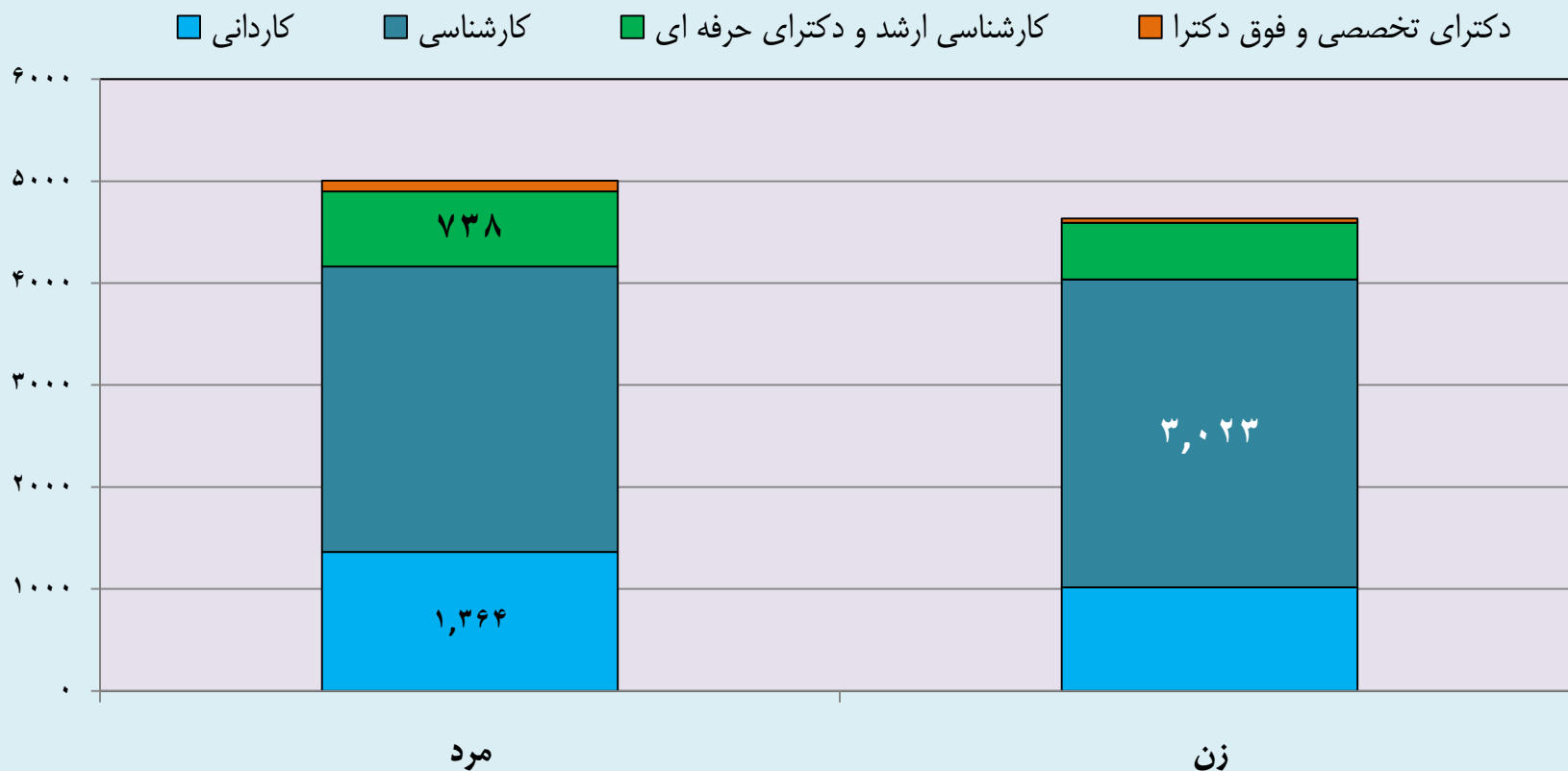


منبع داده‌ها: بانک مرکزی و محاسبات آماری

# ۱۶.۸ درصد از دانش آموختگان دانشگاهی کشور، دارای مدرک کارشناسی ارشد به بالا هستند.



دانش آموختگان دانشگاهها و موسسات آموزش عالی بر حسب جنس، سن و آخرین مدرک تحصیلی ۱۳۹۵- هزار نفر

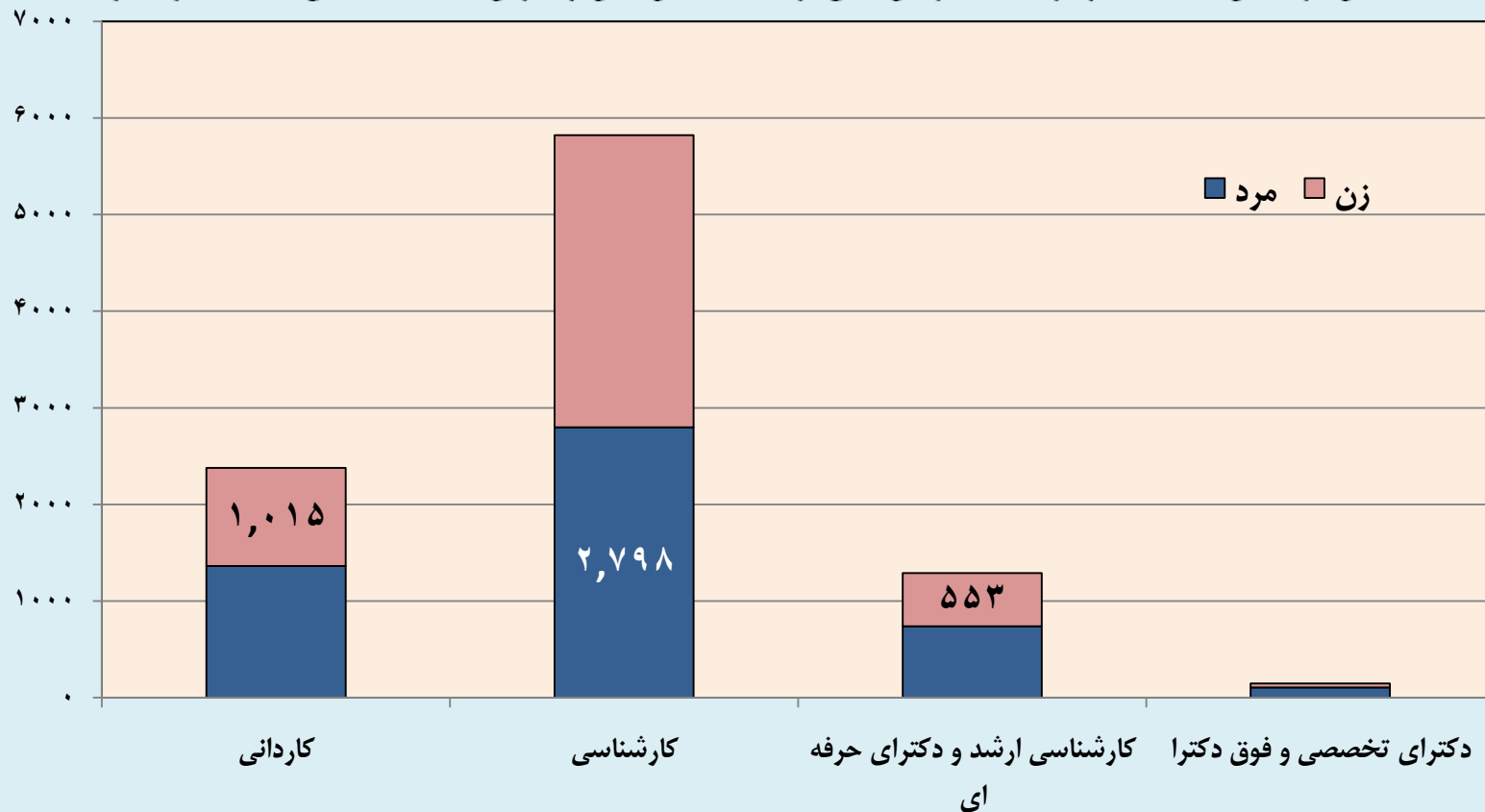


منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران و محاسبات آماری

# سهم بالاتر دانش آموختگان مقاطع کاردانی و کارشناسی



دانش آموختگان دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی بر حسب جنس، سن و آخرین مدرک تحصیلی ۱۳۹۵ - هزار نفر

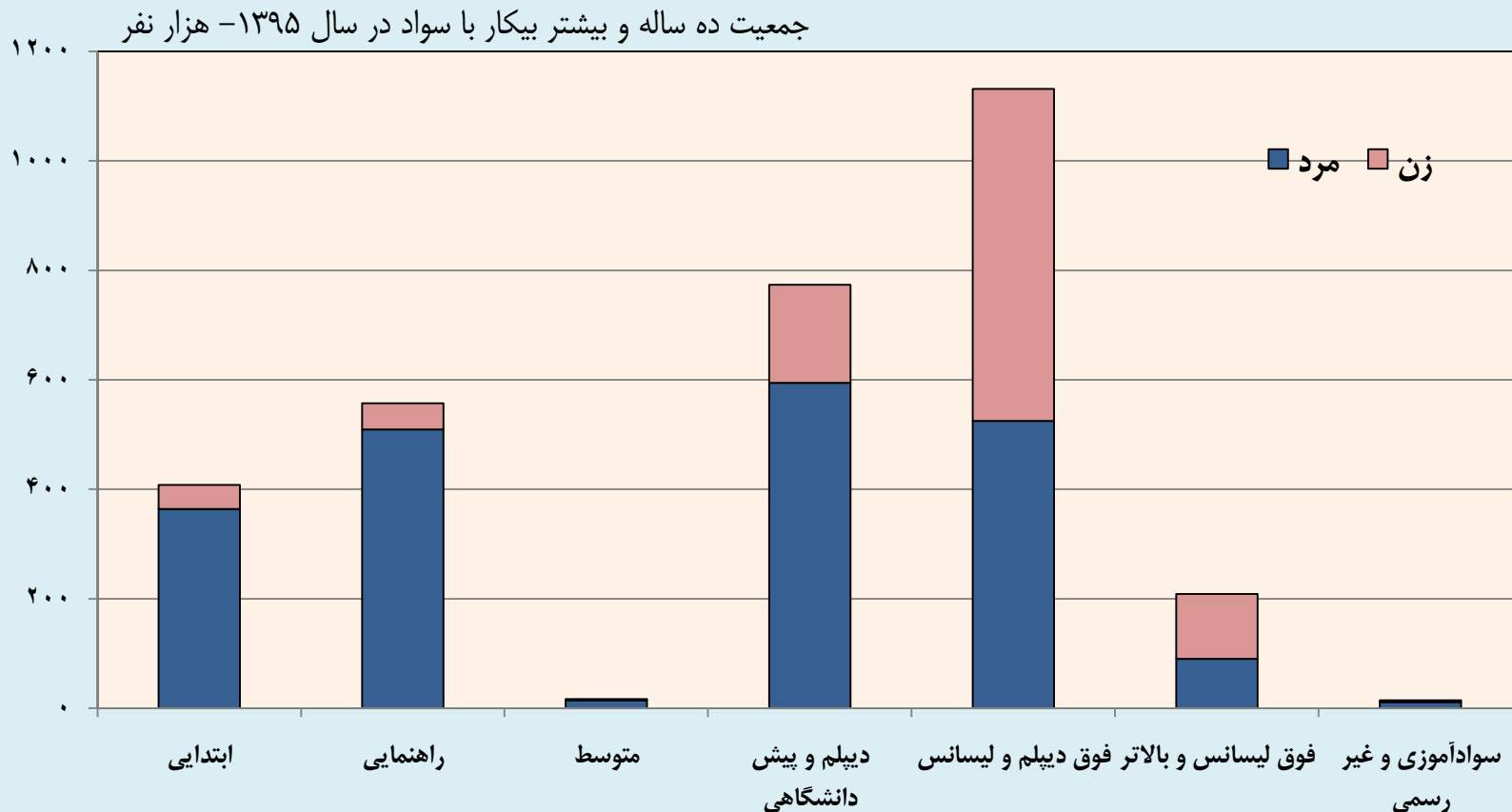


منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران و محاسبات آماری

# وضعیت بازار کار از حیث نیروی کار با سواد



# ۴۳ درصد از جمعیت ۳.۱ میلیون نفر بیکار کشور، دارای تحصیلات فوق دیپلم به بالا هستند

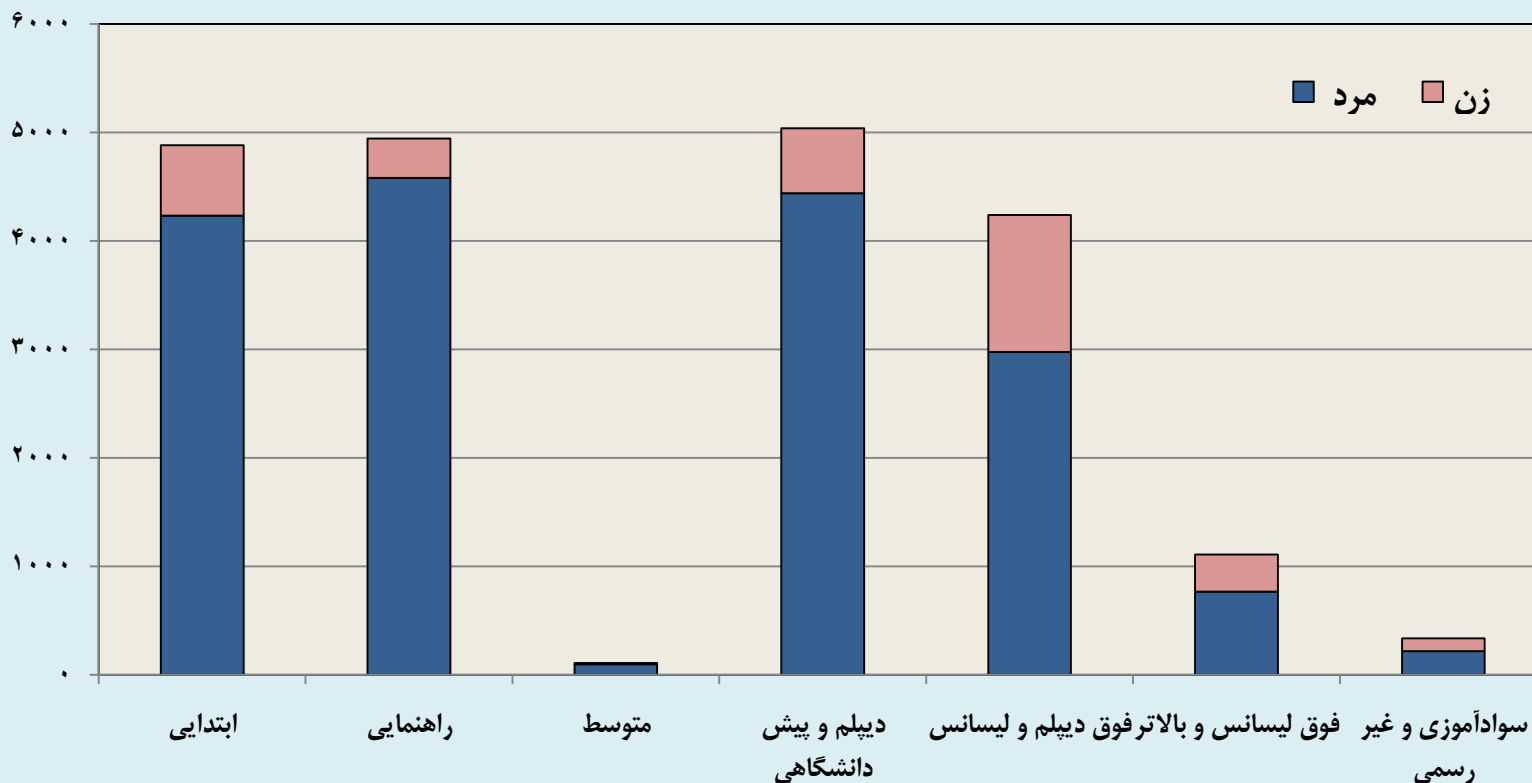


منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران و محاسبات آماری

# ۲۶ درصد از جمعیت ۲۰.۱ میلیون نفر شاغل با سواد در کشور، دارای تحصیلات فوق دیپلم به بالا هستند



جمعیت ده ساله و بیشتر شاغل با سواد در سال ۱۳۹۵ - هزار نفر

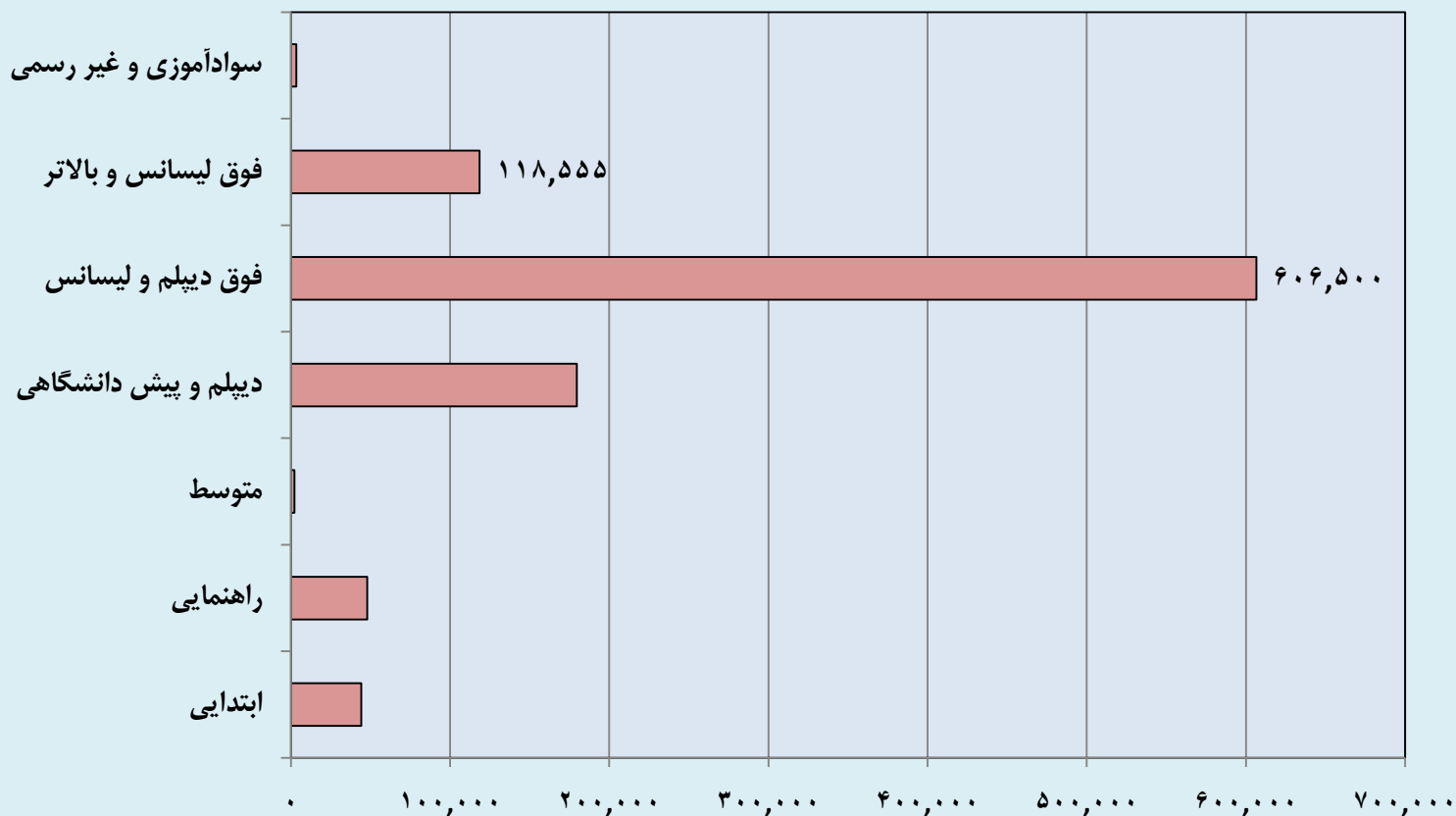


منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران و محاسبات آماری



# بیش از ۷۰ درصد از زنان با سواد بیکار در کشور، دارای تحصیلات کاردانی به بالا هستند.

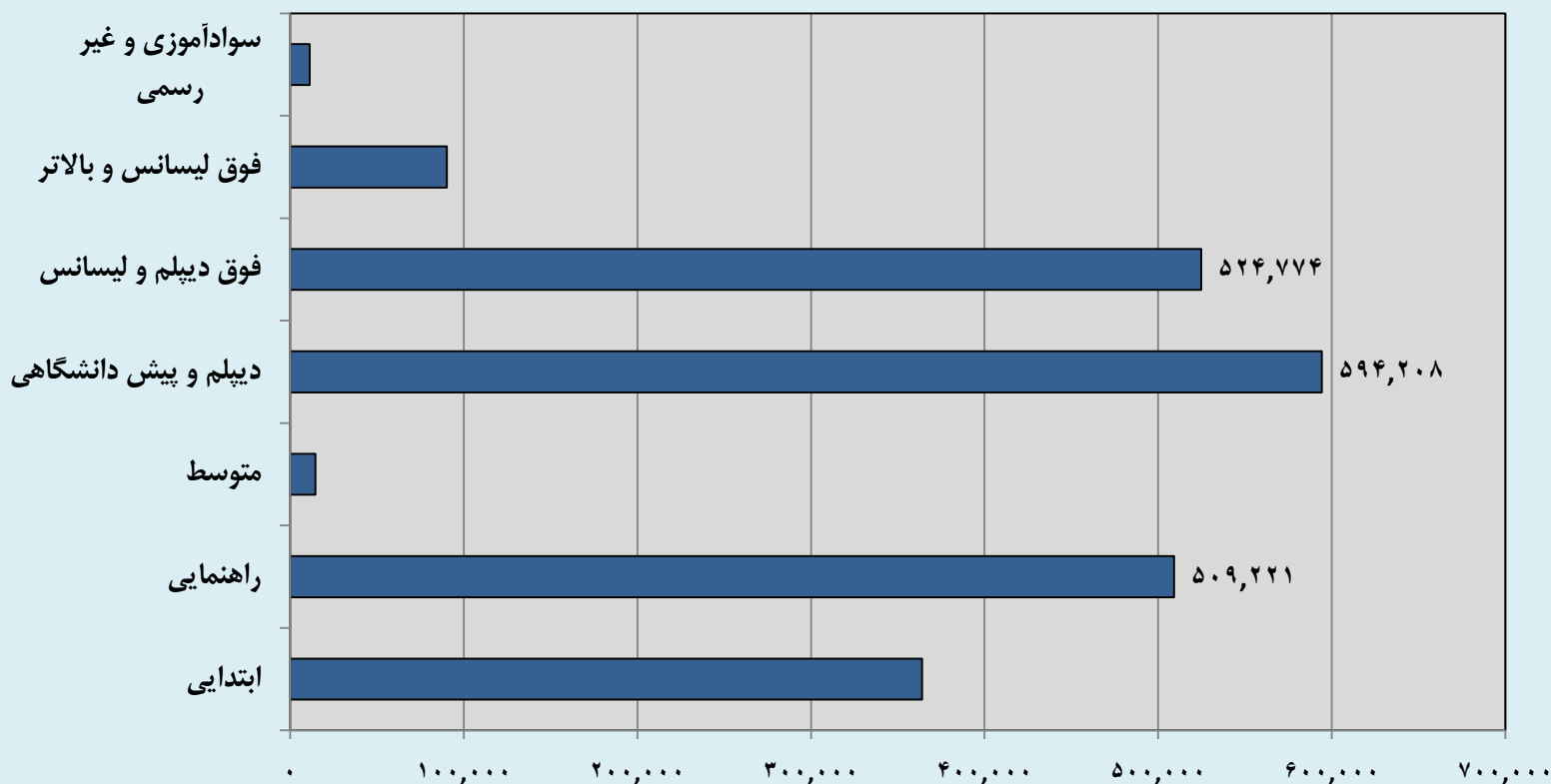
جمعیت ده ساله و بیشتر بیکار زن با سواد در سال ۱۳۹۵ - هزار نفر



# ۷۱ درصد از ۲.۱ میلیون مرد با سواد بیکار در کشور دارای تحصیلات دیپلم و پایین تر هستند.



جمعیت ده ساله و بیشتر بیکار مرد با سواد در سال ۱۳۹۵ - هزار نفر



منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران و محاسبات آماری

# جمع بندی - ۱

- علی رغم روند افزایشی هزینه‌های بخش دولتی در حوزه آموزش در ایران، فاصله نسبت این هزینه‌ها به GDP در ایران در مقایسه با کشورهای در حال توسعه اروپایی، بالاست.
- با وجود بالاتر بودن رشد شاخص بهای تحصیل از رشد تورم و تورم خدمت، میزان تاثیر گذاری تحصیل در افزایش شاخص کل طی سالهای اخیر کمتر از ۳ درصد بوده است.
- ۹۰ درصد از اندازه بازار خدمات آموزشی در کشور متعلق به مناطق شهری است و عرضه و مصرف خدمات در مناطق روستایی متناسب با مناطق شهری، توسعه نیافته است.

## جمع بندی - ۲

- تعداد دانشجویان گروه علوم انسانی کشور بر سایر گروه‌های تحصیلی دانشگاهی، تسلط دارد و بنظر می‌رسد لازم است با توجه به فرآیند توسعه اقتصادی کشور، ترکیب رشته‌های قابل پذیرش و امکانات و ظرفیت‌های دانشگاهها، مجدداً بررسی شود.
- با توجه به رشد تمایل دانشجویان برای ورود به مقاطع کارشناسی و بالاتر و وجود فارغ التحصیلان بیکار مقاطع بالا در بین بیکاران کشور، چاره‌اندیشی در زمینه ایجاد شغل برای فارغ التحصیلان موجود و آینده بازار کار ضرورت دارد.
- وجود بیش از ۷۲۵ هزار نفر زن بیکار دارای تحصیلات کاردانی به بالا در سال ۱۳۹۵، شاهدهی بر ضرورت تاکید بیشتر بر تسهیل شرایط حضور و بکارگیری زنان در بازار کار کشور است.

## جمع بندی - ۳

- طبق بند الف ماده ۲۵ قانون برنامه ششم توسعه به منظور مردمی شدن و گسترش سهم بخش خصوصی و تعاونی در اقتصاد و به منظور افزایش بهره‌وری و ارتقای سطح کیفی خدمات و مدیریت بهینه هزینه به کلیه دستگاه‌های اجرایی که عهده‌دار وظایف اجتماعی، فرهنگی و خدماتی از قبیل مراکز آموزشی هستند اجازه داده شده است تا در چهارچوب استانداردهای کیفی خدمات که توسط دستگاه ذی‌ربط تعیین می‌گردد، نسبت به خرید خدمات از بخش خصوصی و تعاونی (به‌جای تولید خدمات) اقدام نمایند. پیگیری اجرای این حکم قانونی و ارائه گزارشات عملکرد آن، می‌تواند ضمن تقویت کمی و کیفی خدمات آموزشی موجب توسعه حضور موثرتر بخش خصوصی در اقتصاد کشور گردد.